

Anul II. Arad, Maiu—Iunie 1931. Nr. 5—6.

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

APARE LUNAR

—: subț îngrijirea unui comitet de redacție —:

CUPRINSUL:

Redacția: Apel către corpul didactic primar al României.

Pedagogice-Culturale.

N. Mărgineanu: Școală și Viață.

T. Mariș: Contribuțiuni la pedagogia românească.

M. Ionescu: Disciplina liberă în școala primară.

I. Cădariu: Impotriva individualizării învățământului?

A. Păpureanu: Ceva despre manualele didactice.

I. Mariescu. Incercări de orientare profesională.

Din viață.

Redacția: Casa de Credit a Corpului Didactic.

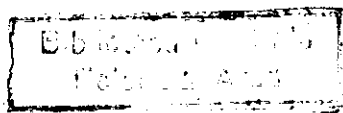
Căpitan N. Barbu: Dela cercurile culturale.

L. Dublea: Căminele de ucenici. (Apel către învățători).
Tabloul reușităților la examenele de definitivat.

Cărți și reviste.

Informațiuni.

Comunicări oficiale.

Redacția și Administrația la Revizoratul Școlar ARAD.

Prețul 1 exemplar: **34 Lei.**

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

Apel

către corpul didactic primar al României.

Legea dominantă a civilizației, căreia sunt supuse toate manifestările activității omenești creatoare, este legea progresului. La început, când omul orbecăia în întunerecul neștiinței, dibuind la întâmplare formele de activitate corespunzătoare scopurilor sale, se făcea o enormă risipă de energie umană. Încetul cu încetul însă, în măsura în care se îmbogățea experiența și se înmulțiau cunoștințele omeniei, adică în măsura în care știința începe să lumineze cărările omului în viață, activitatea umană începe să se organizeze din ce în ce mai mult după un anumit plan, în vederea unor scopuri precise, întrebuintând mijloace și metode de lucru potrivite scopului. În chipul acesta energia umană nu se mai risipește fără nici un folos. Organizarea științifică a muncii face posibilă economia forțelor.

Pedagogia, ca și celelalte rezorturi ale activității umane, este supusă și ea legii progresului. În țările mai avansate decât noi se utilizează, în domeniul educației, cu multă stăruință și cu cele mai minunate rezultate, descoperirile științifice. Psihologia, știința pe care trebuie să se întemeeze pedagogia, în timpul din urmă a ajuns la rezultate foarte importante. Ori, întemeierea educației pe aceste descoperiri științifice ale psihologiei, cu alte cuvinte organizarea științifică a educației, pune pe educator în situația de a putea face economie de timp și de energie, adică îi dă posibilitatea de a produce cele mai mari rezultate în cel mai scurt timp posibil și cu cea mai puțină cheltuială de energie.

Problemele ce se pun astăzi școlii, în vederea acestui scop, cer o deosebită grijă din partea dascălilor. Vechea școală, uniformizantă și nivelatoare — care își închipuia că poate educa la fel pe toți elevii, aplicând aceleași metode și aceeași programă

pentru toți, — a dat faliment. Opera ei nu era, propriu zis, operă educativă, ci mai mult o simplă dresare, fără prea mult folos pentru viață. Și atunci când alte neamuri au constatat acest obstacol în calea progresului lor și și-au luat toate măsurile de a da școlii lor alte orientări mai potrivite vremii de astăzi, nici noi nu putem sta loculul, înțepeniți într'un tradiționalism rutinar și steril, atât de păgubitor intereselor neamului nostru, căci în cazul acesta ne-am pune în condiții de inferioritate în lupta pentru traiu, față de alte neamuri.

Viața este un concurs, o întrecere între indivizi și între popoare. Și ca la orice concurs, așa și la concursul cel mare al vieții, biruitorul va fi acela care va ști să utilizeze în mod rațional — cu excluderea oricărei risipe — atât posibilitățile sale cât și toate condițiile cari îl pot înlesni biruința. Urmărilor nereușitei unui oarecare concurs însă nu se pot asemăna nici pe departe cu cele ale nereușitei în concurența vieții, căci acestea din urmă sunt deosebit de dezastruoase atât pentru indivizi cât și pentru popoare. Înfrângerea în lupta pentru traiu înseamnă distrugerea celui înfrânt. Putem noi, dascălii, să acceptăm cu nepăsare astfel de perspectivă pentru viitorul neamului nostru și să nu muncim din toate puterile spre a-i întemeia soarta pe temelii solide? În privința aceasta datoria noastră este cât se poate de clară și de evidentă. Trebuie să încercăm să utilizăm și noi pentru școala noastră, înlesnirile ce ni le pune la îndemână știința, în special psihologia.

Principiul fundamental, pe care se întemeiază școala orientată în direcția raționalizării operei educative, este potrivirea educației pe măsura individualității elevului. Dar pentru a se putea realiza acest principiu al pedagogiei moderne — valabil și necesar pretutindeni, la toate neamurile, — este nevoie să se studieze mai întâiu această individualitate a elevului. Numai cunoscând structura sufletească, adică nivelul intelectual și aptitudinile elevului, vom putea hotărî, în cunoștință de cauză, ce să-i învățăm, cât să-l învățăm și cum să-l învățăm. Cu alte cuvinte, numai cunoscând bine elevul, vom ști să-i cerem tocmai efortul — cantitativ și calitativ — pe care el este capabil să-l dea. Problema aceasta se rezolvă de la sine problema atât de discutată a programelor și metodelor.

Aceasta, firește, implică o nouă organizare școlară, în care elevii să fie selecționați și grupați după nivelul intelectual.

după aptitudini. Numai așa se pot aplica programele și metodele corespunzătoare structurii sufletești a fiecărui grup. În clasele cu elevi amestecați și foarte diferiți lucrul acesta ar fi aproape imposibil, în orice caz foarte greu de realizat.

Acest fel de organizare școlară în scopul de a se potrivi educația pe măsura individualității elevului, pentru noi deocamdată este o problemă a viitorului. N-o putem realiza până când nu avem mijloace sigure prin care mai întâiu să putem determina în mod neîndoelnic fizionomia sufletească a fiecărui elev, pentru a putea face apoi selecționarea și gruparea elevilor după nivelul intelectual și după aptitudini și pentru a putea stabili în urmă programele și metodele potrivite individualității lor. Prin urmare problema care trebuie să ne preocupe acum — în vederea realizărilor viitoare pe care le urmărim, — este aceea de a găsi mijloacele de cercetare a individualității elevului.

Unul dintre aceste mijloace este și așa-numita scară de măsurare a inteligenței, alcătuită din mai multe teste pe care trebuie să le rezolve individul supus examenului psihologic cu scopul de a i se determina nivelul intelectual. Seriile de teste de atare natură, propuse de diferiți psihologi, sunt foarte numeroase. Cea mai cunoscută — și poate cea mai mult aplicată până acum — a fost scara lui Binet.

Această scară însă prezintă inconvenientul că nu se poate lucra cu ea destul de repede. Testele ei nu se pot da deodată mai multor elevi, ci numai câte unuia singur, și astfel aplicarea ei cere prea mult timp. Pentru aceea s'au făcut încercări de a se adapta ori de a se înlocui testele individuale ale lui Binet cu așa-numitele teste colective, care — cu condiția unei supraveghieri riguroase — se pot da spre rezolvare, deodată, unui grup de elevi.

La „Institutul de Psihologie“ din Cluj, de sub conducerea dlui Profesor Universitar Fl. Ștefănescu Goangă, încă s'a făcut o astfel de scară alcătuită din teste neverbale de grup*). Cum însă subiecții, asupra cărora s'a experimentat această scară, sunt cei mai mulți din Cluj și din împrejurimile Clujului, mai puțini din București, Curtea de Argeș, Deva și Orăștie, — evident că verificarea ei asupra unui număr cât mai mare de subiecți din toate ținuturile țării ar spori considerabil siguranța

*) Al. Roșca, Măsurarea inteligenței și debilitatea mintală pag. 167—187.

și valabilitatea ei, ridicând-o la valoarea unei metode definite pentru etalonarea inteligenței copilului român.

Iată dar direcția în care avem astăzi să ne facem datori noi dascălii, de orice grad și din oricare parte a României. Să contribuim și noi, cu cât putem, pentru a înlesni munca oamenilor noștri de știință. Adunarea materialului documentar, cu nițică bunăvoință, o poate face oricare dascăl.

Cât privește orașul nostru, dascălii arădani își vor face datoria. În scopul acesta ne-am pus în legătură cu Institutul de Psihologie din Cluj și am comandat dela acest institut numărul necesar de caete de teste, cu cari am făcut măsurători la aproape toate școlile primare (inclusiv grădinile de copii) românești din Arad. Rămâne acum să mai facem cotearea rezultatelor. Rezultatele obținute le vom publica apoi în revista noastră și le vom trimite și Institutului de Psihologie din Cluj, pentru verificare și utilizare. Se înțelege că contribuția noastră la stabilirea etalonului național nu poate fi decât foarte modestă: o picătură întru ocean. Avem însă credința că ea este utilă întocmai cum munca infimă a unei furnici, oricât de neînsemnată, este totuși utilă în ansamblul muncii colective a mușuroiului.

Apelăm deci, cu toată căldura, la conștiința dascălească românească a fiecărui învățător din județul nostru, rugându-i pe toți să se pună la muncă. În direcția aceasta, pentru că o cerim și interesele mai înalte ale școlii și ale Neamului. Și credem că nimeni nu-și va precupești munca, dacă are în sufletul său dascălesc.

Deasemeni adresăm acest apel întregului corp didactic primar al țării noastre și am fi foarte fericiți dacă îndemnul nostru ar trezi în sufletele dascălești ecoul pe care-l dorim. Totodată rugăm pe toți colegii noștri să nu ne ia acest apel drept o lipsă de modestie, ci să creadă că el este pornit numai din dorința sinceră de a servi interesele școlii. Avem credință că prin colaborarea tuturor se pot obține rezultate cu mult mai mari decât prin încercări răslețe și lipsite de continuitate.*)

Pentru acest motiv ne adresăm și tuturor revistelor dascălești din țară, rugându-le să reproducă apelul nostru și să facă cea mai intensă propagandă pentru înfăptuirea acestei colaborări atât de necesară astăzi școlii românești.

*) Caete de teste (5 lei bucata) și broșura cu instrucțiunile privitoare la teste (20 lei bucata) se pot comanda dela Institutul de Psihologie din Cluj str. Regală Nr. 1.

In sfârșit, rugăm și autoritățile școlare să binevoiască a ne da tot concursul, de care avem absolută nevoie pentru a putea duce munca noastră la izbândă, spre folosul școalei și al Neamului.

Școala Vremii

T. 17.

PEDAGOGICE — CULTURALE

Școală și viață. *)

Nicolae Mărgineanu

Asistent al Universității din Cluj.

I. Concepțiile pedagogice de seamă. Apariția și evoluția lor.

II. Concepțiile pedagogice dela baza organizării școlare românești.

III. Situația clasicismului, realismului și modernismului privită prin prisma cercetărilor experimentale asupra transfertului și valorii educative a materiilor de învățământ, privită din punctul de vedere al disciplinei mintale. Concluziunile fundamentale. Corolarele practice ale acestor concluziuni.

I. Studiind evoluția doctrinelor pedagogice sub aspectul ideilor lor de bază asupra disciplinei mintale, distingem o perândare de mai multe concepții: umanism, realism, modernism, neoclasicism etc., cari toate, în general, variaza între doi poli: clasicism și realism. După concepția clasicistă umanistă, apărută cu renașterea, școala trebuie să dea cultură. Adevărata cultură indentificându-se cu cea greco-romană, care reprezintă timpul culturii ideale, universal valabile în timp și spațiu, școala și educația trebuie să însemneze însușirea acestei culturi. Ea trebuie să însemneze mai puțin, dacă nu de loc, și pregătirea pentru viață și nevoile ei practice de toate zilele, datorită faptului că elementele, cari se bucurau de școală în acea vreme, se recrutau numai din

*) Ultimul capitol: „Concluzii și corolare practice” din *Psihologia învățării* (Studii și Cercetări publicate de Institutul de Psihologie al Universității din Cluj, No. 10), lucrare în curs de apariție.

clasa de sus și astfel n'aveau de loc grija nevoilor practice pentru ele având la dispoziție clasa sclavilor.

Renașterea n'a însemnat numai revenirea la cultura antică. Așa ceva a însemnat cel mult în primele ei momente. În momentele următoare, prin imitarea spiritului de bază al culturii antice: trăirea în lumea reală și concretă, nu în una fictivă teologică și nepământească, — renașterea a ajuns să însemneze înainte de toate găsirea și apropierea de natura concretă a vieții de toate zilele. Ea a ajuns să însemneze cu timpul dragostea și apropierea de natura concretă a epocii ei, infiltrarea și pătrunderea unei concepții naturaliste despre lume și viață, așa cum se prezentau ele ca atare și nu deformarea lor prin prisma concepțiilor teologice ale evului mediu. Galileo, Pascal, Leonardo da Vinci, Descartes, Bacon, Newton etc. sunt fondatorii acestei concepții naturaliste despre lume și viață, care concepție cu vremea va duce la dezvoltarea extraordinară a științelor naturii din veacul al XVIII și cele următoare. Apariția și dezvoltarea acestei concepții realiste a avut vii repercursiuni asupra concepției despre școală. Aderenții noului spirit realist spuneau că dacă e foarte important pentru cultura unui om să cunoască cultura clasică, adică acea cultură cu rădăcinile cele mai bine înfipte în realitatea concretă care-i va mijloci și lui apropierea și trăirea în natura sa imediat înconjurătoare, e mult mai important ca el să cunoască direct și fără intermediar lumea concretă și reală din jurul său, așa cum ea se răfărase în oglinda științelor naturii, mult mai dezvoltate decât știința antică. În consecință cereau ca la baza învățământului să fie studiul științelor naturii. E concepția realistă a învățământului.

Spre această concepție s'a mers și din alt motiv, cel puțin tot atât de important ca și întâiul. Problema educației, la începutul renașterii, se puneă numai pentru clasa aristocrată și bogată, care nu simțea necesitatea intrării în contact imediat cu viața reală de toate zilele, pentru satisfacerea nevoilor practice. Această grijă rămânea în seama sclavilor. Situația s'a schimbat prin secolul al XVIII-lea, prin democratizarea vieții sociale, începută și ea tot cu renașterea și desăvârșită prin marea revoluție franceză. În baza acestei democratizări înfăptuite școala nu mai era un privilegiu al clasei aristocrate, ci apanagiul tuturor cetățenilor cu drepturi egale. Acești cetățeni cu drepturi egale, tocmai în baza egalității lor de drepturi, nu mai aveau însă o clasă de sclavi, care să munciască pentru nevoile și trebuințele lor.

Satisfacerea acestor trebuințe și nevoi revenia în sarcina lor. Și dacă școala însemnează pregătire pentru viață și dacă viața lor nu mai era viața sedentară și mai mult sau mai puțin parazitară a aristocrației dispărute, ei înțelegeau atunci ca școala să-i pregătească pentru viața lor concretă și reală, de neîntreruptă muncă și strădanie în lupta cu nevoile de toate zilele. Cereau, în consecință, o școală cu pregătire *realistă*, care să ducă la cât mai mare adaptare și mai ales stăpânire a mediului înconjurător.

Realismul a adus cu sine și un alt nou curent: *modernismul*, care a deschis și el o categorică luptă contra clasicismului. Clasicismul cerea ca limba de învățământ să fie greaca și latina, ele singure putând duce cu adevărat la pătrunderea în sufletul culturii eleno-romane. Dacă această pretenție avea fără îndoială o oarecare motivare logică, ea și pierde în schimb orice bază logică atunci când era vorba de învățământul științelor naturii. Acestea să fie predate tot în limbile clasice? Dar aceasta însemnează posesiunea acestor limbi, posesiune care cerea enormă pierdere de timp, pierdere pe care burghezul modern, cu ochii permanent alintii spre viața practică, pentru care școala era o simplă pregătire, nu și-o mai putea permite. Aceasta ar fi însemnat pentru el transformarea școlii din mijloc în scop! Învățământul științelor naturii a început astfel să se facă în limbile naționale, cari s'au dovedit a putea și ele, foarte bine, să serviască în acest scop. E teza modernismului, după care la baza învățământului științelor naturii trebuiesc să fie limba națională și limbile moderne, prin ele putându-se mai bine și în timp mai scurt face însușirea cunoștințelor dela baza științelor naturii.

Spre teza modernismului a dus și altă mișcare: protestantismul. Luther cerea ca fiecare creștin să ia direct contact cu Dumnezeu, prin el însuși și nu prin intermediul preotului. Pentru mijlocirea acestui contact, lectura Bibliei, cuprinzătoare a adevărilor adevăratului creștinism, era o necesitate absolută. Biblia era însă numai în limbile ebraică, latină și greacă, limbi inaccesibile poporului. Traducerea Bibliei în limba națională e faptul la care protestantismul a recurs. Dar citirea Bibliei chiar și în limba națională, cerea cunoașterea acestei limbi. Învățarea citirii și scrierii limbii naționale a devenit, astfel, obiectul și scopul școlii primare, a întregului popor, apărută numai acum, în baza unei multiple configurații de împrejurări.

Umanismul clasicist a ieșit aproape complectamente învins în

lupta cu realismul și modernismul. Situația se părea aproape definitiv pierdută. Din încercările de a-l salva a rezultat neoclasicismul lui Goethe, Herder, Schiller etc. Argumentul neoclasicismului e fundamental deosebit de cel al vechiului clasicism umanist. Umaniștii motivau clasicismul cu argumente strict istorice: cultura modernă, ca orice cultură adevărată, fiind bazată pe cultura greco-romană, omul cult nu putea fi decât unul care avea la baza culturii sale cultura eleno-romană. Realiiștii și moderniștii recunoștea în parte acest fapt, susțineau însă — și cu multă dreptate — că însușirea culturii antice se poate face perfect de bine și prin istorie, traduceri, fără a se pierde cea mai frumoasă parte din viața mai plină de energie, cu învățarea limbei latine și grecești, învățare, care — în plus — în majoritatea unanimă a cazurilor nu duce la scop, fiind atât de greu să mai reînvie o limbă moartă. Neoclasicii vrând nevrând au trebuit să recunoască și ei acest argument. Sustineau însă, că recunoașterea lui nu trebuie să însemneze imediat înlăturarea limbilor clasice din învățământ. Această dintr'un motiv, după ei, foarte puternic: valoarea educativă a învățământului limbilor clasice. Scopul școlii, spun neoclasicii, nu este imediat numai simpla înmagazinare de cunoștințe folosite toare și necesare în viața practică de toate zilele. Școala trebuie să urmărească și altceva decât această operă de înmagazinare de cunoștințe. Ea trebuie anume să urmărească mai întâiu dezvoltarea armonică a însușirilor sufletești din fiecare om, ea trebuie să aibă drept prim scop educarea și dezvoltarea funcțiilor intelectuale, socotite în ele înșile. În consecință materiile de învățământ trebuie să aibă mai întâiu un scop strict formal: dezvoltarea funcțiilor sufletești și numai după aceea și unul material: înmagazinarea cunoștințelor necesare. Valoarea învățământului trebuie socotită mai ales din primul punct de vedere. Socotind materia de învățământ din acest punct de vedere, studiul limbilor clasice, după neoclasicii, acela, care prezintă cea mai mare valoare educativă. Axa învățământului ele trebuie să o formeze.

Realiiștii au răspuns însă și contra acestui argument formal. Dacă e adevărat, spun ei, că studiul limbilor clasice, cu toate exercițiile gramaticale și lingvistice, pe cari le presupun, duce la o reală dezvoltare și disciplinare a funcțiilor intelectuale, nu s'ar vedea motivul pentru ce anume n'ar duce la o dezvoltare analoagă și învățarea limbilor moderne și științele matematice și naturaliste! Poate acțiunea educativă și disciplinară a acestor ș

dii să fie chiar mai mare decât cea a studiilor clasice. Realism deci și iar realism, el reprezentând maximul de avantagii atât pe latura formală a învățământului, cât și pe cea materială. Și realismul și e într'adevăr la baza actualei organizări școlare apusene!

II. Lupta dintre clasicism și neoclasicism s'a răsfârțat și în evoluția școlii românești moderne, dela 1864 încoace. Proiectul dela 1864, care a durat în linii generale până la reforma marelui Haret, e viu influențat de concepția clasicistă și neoclasicistă. Aceeaș tendință o manifestă și legiunile ulterioare, printre cari menționăm în deosebi pe cea a lui *Maiorescu*, care reliefează mai clar și mai lămurit influența neoclasicistă, pentru care *Maiorescu* a militat și în scris (1). Un fervent susținător al neoclasicismului a fost și *Eminescu* (1). La noi pe lângă argumentul istoric, în legătură cu scopul material al școlii și pe lângă cel formal, privitor la valoarea educativă și disciplinară a studiilor clasice, s'a militat dela început, în deosebi de către *Eminescu*, și un alt argument: cel național. Popor de rasă latină, care are tot interesul să-și manifeste latinitatea sa, e o datorie a sa ca în educația, pe care o face fiilor săi, să facă loc larg studiilor latine, menite să contribuie covârșitor la dezvoltarea conștiinței latinității sale!

Cu toate aceste trei argumente, clasicismul școlii românești mers spre declin. Sub influența concepției școlare realiste, care, sub influența covârșitoarei dezvoltări a științelor naturii și a puternicei democratizări a vieții, a devenit baza organizării școlare apusene și datorită providențialului om de școală, care a fost Haret, s'a încercat fundarea școlii românești pe alte baze mai în acord cu vremurile trăite. Haret n'a înlăturat el însuși clasicismul. A făcut însă ceva mai mult: a lăsat să se înlătore el însuși. Viu influențat de pedagogia eminentă psihologistă a colaboratorului său C. Dimitrescu—Iasi, a fost de părerea că școala trebuie să țină seama și de individ și aptitudinile lui înăscute și nu numai de idealul ei formativ. Pentru a da puțină ca elevii să se desvolte cât mai mult cu puțință în direcția aptitudinilor lor trești, a recurs la trifurcarea liceului în secția clasicistă, modernistă și realistă, urmând ca fiecare elev să-și aleagă acea secție, pentru care simte mai multă chemare. Rezultatul a fost aproape completa părăsire a secției clasice, majoritatea absolut unanimă a elevilor urmând numai secția reală și modernă.

Sub legea lui Haret a rămas școala română până după

războiu. Fără îndoială înfăptuirea statului român unificat a condiții noi, la cari reforma lui Haret trebuia adaptată. Nu puțin trebuiau făcute unele modificări și în privința unora din principiile pedagogice de bază. Din păcate modificările lui Angelescu n'au fost atât acelea cari trebuiau să fie, cât mai ales acelea cari nu trebuiau. S'a renunțat la secția reală și modernă, secții dovedite foarte utile și cari sunt în deplină concordanță cu rezultatele ultime ale psihologiei, și s'a trecut la liceul unic, inspirat — sub influența de câteva luni a lui L. Bernard din Franța — a reformei lui Gentile din Italia — i-s'a dat un caracter prea accentuat clasicist, deși, prin reforma lui Haret, clasicismul s'a lăturat el însuși din domeniul actualității școlii românești. Legat ca proiect a întâmpinat opunerea unor glasuri de mare autoritate: E. Racoviță, G. Bogdan Duică, Fl. Ștefănescu-Goangă, Hurmuzescu, Borcea, L. Moldovanu etc. cari au militat cald și convingător pentru spiritul realist și modern al liceului (1). Schimbările cerute nu s'au făcut tofusi. Discuția legii s'a resimțit și în literatura pedagogică. O încercare largă de fundare istorică a reformei mului a făcut-o Prof. *Virgil Bărbat* (1), preconizând liceul național-realist, singurul în conformitate cu principiile de bază ale gândirii și vieții moderne: concepția naturalistă-științifică despre lume, democratizarea vieții și ideia națională. Pentru o concepție analoagă militase cu mult talent și originalitate *Șt. Zeletin* (1). N'au lipsit însă nici aderenții tezei clasiciste. Pentru clasicism militase deja înainte cu doi ani de legiferarea reformei *V. Bogdan* (1, 2), când legea era în proiect. Deasemenea *I. Valaoriță* colaborator intim al D-lui Angelescu, apoi *Iordănescu* (1) etc. Pentru o soluție intermediară a fost Prof. *Gh. Antonescu* (1), și școala sa, apoi *Const. Radu* (1) etc.

III. Care este situația clasicismului și realismului, privită prin prisma concluziunilor fixate de cercetările experimentale și statistice asupra problemei transfertului și valorii educative a materiilor de învățământ, cercetări menite a rezolvă pe cale pozitivă și științifică această discuție?

Concepția învățământului clasic, așa cum rezultă din ce s'a spus mai sus, are la bază trei argumente: 1. argumentul istoric, privitor la scopul material al învățământului; 2. argumentul formal, privitor la valoarea educativă a studiilor clasice și 3. — în cazul popoarelor latine — argumentul național în legătură cu conștința

latinității. La aceste trei argumente realismul răspunde prin alte trei contraargumente: 1. dacă e nevoie de cunoașterea culturii greco-romane, care stă la baza culturii moderne, această cunoaștere se poate foarte bine înfăptui prin istorie și traduceri, fără să fie necesară învățarea limbilor greacă și latină, ceea ce de altfel, chiar după mărturisirile clasiștilor, nu se întâmplă; 2. valoarea educativă în egală măsură cel puțin au și științele naturii și științele matematice; 3. acelaș răspuns ca în primul caz.

Asupra argumentelor, privitoare la scopul material al învățământului, cercelările experimentale asupra transferului pot arunca o foarte slabă lumină, aceste argumente depășind domeniul lor. Alături cât pot arunca o dâră de lumină în soluționarea lor, o aruncă în orice caz însă în favoarea realismului, fiind — în baza întregului lor spirit — cam nenaturală pretenția că învățarea gramaticii și limbii elene e o condiție sine qua non a însușirii culturii greco-romane. Pentru ce adevărat acest ocol, când se poate perfect de bine lua un drum direct și mult mai scurt! Rămâne punctul doi, relativ la valoarea educativă și acțiunea disciplinară mintală a studiilor clasice ori a științelor matematice și a științelor naturii, care e azi punctul central și fundamental în distincția între clasicism și realism ori modernism și asupra căruia cercelările noastre asupra transferului și valorii educative a materiei de învățământ își au de spus cuvântul, ele fiind, în definitiv, numai încercarea de abordare experimentală a valorii educative sub aspectul disciplinei mintale a diferitelor materii de învățământ. Considerând teza clasicismului că studiul limbilor clasice prezintă cea mai mare valoare educativă din punctul de vedere al dezvoltării funcțiunilor mintale și al perfecționării disciplinei mintale, în așa fel, încât pe această cale să pregătească pe individ pentru viață aproape tot așa de bine, dacă nu mai bine, ca și realismul, concluzia, care se impune cu necesitate inexorabilă, e una singură: această teză e, în general, fundamental greșită. Ea vrea să vină dintr-o concepție veche și laică a vieții intelectuale, soluționată ca o facultate generală, una și aceeași la un individ, iar nu ca o totalitate unitară de funcțiuni și aptitudini, cari cu toată elaborarea dintre ele, rămân totuși manifestări destul de specifice, perfecționabile numai prin proprie antrenare directă și nu printr-o antrenare indirectă a altor funcțiuni și aptitudini. Dacă se poate nega o anumită acțiune disciplinară a limbilor clasice, și totuși acțiunea de transfer, pe care antrenamentul lor o răstrânge:

și asupra funcțiunilor înrudite, trebuie totuși admis că această fiune e mult prea mică pentru a putea îndreptăți pretenția sicismului că studiile clasice reprezintă cel mai bun mijloc de perfecționare al inteligenței și funcțiunilor mintale în general. Aceasta pentru un motiv foarte simplu, dovedit de totalitatea cercetărilor. Și anume: efectul acțiunii de transferat a antrenamentului unor funcțiuni intelectuale asupra altor funcțiuni intelectuale imediat înrudite, nu trece nici când peste un sfert sau a treime parte din efectul de îmbunătățire a funcțiunii antrenate. Dacă aceasta e situația — și indiscutabil aceasta e, — atunci de ce pretenția de a realiza prin învățarea studiilor clasice ceea ce se poate mai bine și cu mai multă economie se poate realiza pe cale directă, prin studiul altor discipline? *Deci atunci persistența în studiul limbilor clasice pentru a dezvoltă puterea de adaptare a individului la mediul în care trăește, datorită dezvoltării inteligenței generale, pe care studiul acestor discipline o produce, și de ce nu studiul științelor naturii, cari mijlocesc direct și cu puțin de trei sau patru ori (evaluarea nu-i la întâmplare, ci reprezintă strict raportul fixat de datele experimentale și statistice) mai ușor și mai repede această adaptare?* Situația prezintă în lumina cercetărilor științifice, cu adevărat pozitive și obiective e așa de clară, încât ar fi un nonsens să mai insistăm asupra ei. Suntem, în general, obișnuiți cu pledoarii lungi, când e vorba de discuția unor atari lucruri. Și avem acest obicei datorită obiceiului și mai rău și și mai adânc înrădăcinat în întreaga noastră atmosferă: obiceiul de a vorbi și discuta asupra acestor probleme pe baze complet dialectice, în funcție de părerile personale, cari nu-s altă expresia realității, cât supunerea preconcepută asupra realității. Nu acesta e cazul clarității noastre, expresii spontane și fidele ale faptelor în discuție. Cine vrea să-și plece urechea spre fapte, va da și de ele! Cu noi nu..... pe noi nu ne interesează!

Cercelările experimentale asupra transfertului și valorii educative a materiilor de învățământ mai duc și la o a doua concluzie, care apare, de altfel ca o prelungire a celei dintâi. Nu numai studiile clasice sunt lipsite de o largă valoare educativă, ci o atare valoare e necunoscută și celorlalte materii de învățământ. Valoarea educativă și disciplinară a acestor materii e și rău restrânsă, locală și specifică, răstrângându-se prea puțin în mod prea puțin intens asupra tuturor funcțiunilor mintale,

za alor materii. Credința că disciplina mintală e un produs al materiilor de învățământ e de fapt și ea tot o mare eroare, ca și credința într-o capacitate generală, accesibilă educației cu deosebire prin studiile clasice. Producerea acestei discipline mintale trebuie lăsată pe seama altui factor. Anume pe seama factorului ereditar. Disciplina mintală și dezvoltarea funcțiunilor intelectuale nu depinde atât de materiile de învățământ, chiar și de întregul mediu în general, cât de energia potențială, dată prin naștere. Exercițiul în legătură cu mediul și materiile de învățământ e mai mult *cauza ocazională*, care are mai mult rostul de a deprinde și provocă spre dezvoltare energia nativă a funcțiunilor sufletești și disciplinei mintale, date nativ, și mult mai puțin de a *creia* aceste funcțiuni și această disciplină, cum pedagogilor, dintr'un explicabil simț de mândrie și amor propriu a operei îndeplinite, le vine să creadă. Omul nu vine *tabula rasa*, pentruca tot ceea ce e capacitate intelectuală și disciplină mintală să creiem noi. Și poate e și bine că e lipsit de o prea mare plasticitate și maleabilitate, căci — cine știe — poate prea am creia diformități, dacă nu chiar monstruoziități, cu planurile noastre de educație, atât de ireale și bizare adeseori! Omul vine dela naștere cu o sumă unitară de dispoziții și înclinări bine determinate, cu o sumă de tendințe, adecă de reacțiuni în potență, bine hotărâte și conturate. Rostul nostru nu e deaceea să creiem aceste dispoziții existente, să creiem funcțiuni mintale și disciplină mintală, cât să știm să lămurim posibilități și forme de manifestare optimă a ceea ce e deja creiat. Să știm să continuăm și dezvoltăm ceea ce a creiat și educat natura — iată marea problemă a educației!

Cari sunt corolarele practice ale acestor două concluziuni, și cari cercetările experimentale asupra fenomenului de transfer al valorii educative a învățământului duc atât de categoric? Ele sunt două în legătură cu fiecare concluziune.

Școala este pregătirea pentru viață. E ceea ce admite toată lumea și ceea ce formează și punctul de plecare al discuției noastre. Organizarea învățământului trebuie să aibă în vedere realizarea optimă a acestui scop. El trebuie să fie singura țintă, atât sub aspectul material al învățământului, cât și sub cel formal. Cu alte cuvinte: școala, dat fiind scopul ei de-a pregăti pentru viață, trebuie să dea individului acele cunoștințe și să-i dezvolte acele funcțiuni, de cari el are mai întâiu și imediat nevoie pentru a face viața cât mai strălucit exigențelor și nevoilor ridicate de mediu.

la cari el trebuie să se adapteze ori să și le adapteze. Școala trebuie să fie pătrunsă permanent și adânc de un profund realism, în conformitate cu care obiectele de învățământ n'au decât scop numai dezvoltarea și educarea în sine a funcțiunilor noastre, această pretenție fiind cel puțin cu neputință, dacă nu chiar surdă, respectivele funcțiuni nemanifestându-se nici când în viața noastră, în afară de un conținut, cu care sunt strâns și organic legate, ci materiile de învățământ au drept scop dezvoltarea funcțiunilor mintale în legătură cu un anumit material ideational, care să reprezinte tocmai bagajul de cunoștințe, de care avem nevoie atât urgentă și imperioasă în adaptarea noastră la condițiunile de viață ale mediului cosmic și social, în care trăim. Căci școala noastră înseamnă și trebuie să însemneze: pregătirea pentru viață, pentru viața reală de toate zilele, cu nevoile și exigențele ei și pregătirea pentru o lume fictivă de dexterități gramaticale și matematice ori metematice, îndepărtate complet de tot ceea ce înseamnă suferințele și bucuriile noastre de toate zilele. Vremurile vechi ale aristocrației au trecut. Nimeni nu-și mai poate permite luxul de a avea atari dexterități mintale, de artistică inutilitate, nimeni ne mai poate chema la o viață de simplă petrecere a timpului, căci astăzi pe toți luptă grea și îndelungată pentru păstrarea și dezvoltarea propriei noastre ființe, Școala să fie ceea ce trebuie să fie: cea mai puternică în această luptă!

Veacuri de-a rândul lumea pedagogică a atribuit școlii o valoare educativă cu totul prea mare, cât nu era de loc în viața reală ei. Aceasta din cauza unei greșite concepții a plasticității și maleabilității vieții sufletești, care era socotită absolut prea mare. S'a văzut în micul copil prea mult o tabula rasa, care trebuia să capete o formă și un conținut prin educația în școală. Cercetările noastre, precum de altfel și spiritul întregii psihologii și pedagogiei moderne arată că acesta nu e cazul. Valoarea educativă a școlii și a materiilor de învățământ e mult mai restrânsă. Superioritatea și inferioritatea funcțiunilor intelectuale ori a disciplinei mintale general nu-i atât meritul școlii, cât meritul înzestrării nașterii copilului. Departe de noi gândul de a vedea în acest fapt o justificare a corpului didactic spre mai mult scepticism în ceea ce privește valoarea sa educativă! Dimpotrivă. Voim însă să atragem atenția asupra unui simplu fapt, prea puțin băgat până acum în seamă și puțin considerat fiind în dreptul lui valoare, e meritul să aducă o contribuție importantă creșterea a valorii educative a materiilor de învățământ.

Anume: dat fiind că individul nu se naște tabula rasa, educația nu însemnează nici ea crearea din nimic. Ea nu poate însemna decât crearea din ceva, din ceeace e dat prin naștere. Mai bine zis: ea nu poate să însemneze decât crearea posibilităților de dezvoltare a ceeace a venit creat dela naștere. Aceasta fiind natura și scopul educației — operație atât de gradioasă dealtfel, în lipsa ei ceeace e dat dela natură neputând însemna nimic — armeană lămurit nevoia ca opera educației să fie cât mai mult adaptată structurii sufletești a școlarului. Aceasta cu atât mai mult cu cât această structură nu e una și aceeași la toți indivizii, ci alta și alta la fiecare individ. Învățământul, în interesul imediat al scopului urmărit, trebuie cât mai mult individualizat. E singura cale de dezvoltare maximă a puterilor sufletești din micul copil, și funcțiunilor intelectuale și disciplinei mintale.

Organizarea învățământului modern din țările apusene și cele americane în deosebi a mers și merge categoric în direcția celor două concluziuni practice de mai sus: mai mult realism, atât pe latura materială, cât și pe cea formală și mai multă adaptare a idealului educativ la individualitatea școlarului. Cu alte cuvinte spre tot mai multă adaptare a învățământului la cei doi poli dela baza sa: individul și mediul. Acest fapt se desprinde ca singurul criteriu de judecată a școlii, ea însemnând înainte de toate pregătirea individului pentru adaptarea optimă la mediul în care e chemat să trăiască. În acest spirit s'a integrat perfect și reforma lui Haret, care prin spiritul ei realist și prin sistemul trifurcării (mai bine zis al bifurcării, nemenținându-se decât secția realistă și modernistă), reprezintă o fericită încercare de adaptare a școlii și la nevoile mediului și la cele ale individului, pregătind cu adevărat pe individ pentru mediu. Spiritul reformei marelui Haret trebuie dus mai departe. Atât în direcția spiritului ei realist, cât și în direcția cealaltă de justă apreciere a factorului individual în opera educativă.

Lucrurile merg probabil mai ușor în prima direcție și mai greu în ultima. În primul caz ajunge adaptarea ei la nouile împrejurări, create de noul stat unificat și modernitatea spiritului cultural și științific de astăzi. Lucrurile merg mai dificil în cea de a doua direcție a adaptării operei de educație la individul care trebuie educat. Individualizarea învățământului prin simpla bifurcare nu ajunge. Individualitățile școlarilor sunt mult mai variate și nu a le da posibilitatea de dezvoltare prin simpla fixare a

două drumuri de dezvoltare. Trebuie mai multe. Trebuie găsit drumul de dezvoltare al fiecărui elev în parte. Preconizăm acestea să nu ni-se pară prea revoluționare! În mare parte vorba de țările apusene și americane — ele sunt deja lucrativ traduse în realizări practice. Menționăm în deosebi acea mult unanim lăudată reformă școlară a lui Glöckel din Austria, cu furcarea claselor în clase pentru normali, dotați mintali și înalți mintali, care dă atât de largă posibilitate de dezvoltare pacității intelectuale native. Tot ea cere — pe lângă trifurcarea de mai sus — și o largă preocupare de individualitatea fiecărui elev, cu scopul individualizării cât mai mari și cât mai depășirea învățământului. Și aceasta nu după simpla apreciere laică, ci după metodele psihologice deplin științifice. Profesorul psihologiei are înaintea de toate această menire și nu cea de simplă pregătire a psihologiei. Nu mai puțin se cere — în același scop — o reformă psihologică și pedagogică a întregului corp didactic.

Prin ultimile puncte am atins încă un punct nevralgic al voilor noastre de reformă școlară, care n'a scăpat nici el din vedere marelui Haref, dar care a fost uitat de urmași: pregătirea corpului didactic. Că eficacitatea unei reforme școlare depinde de primul rând de corpul didactic e un adevăr, care nu mai are nevoie să mai fie accentuat. E chiar jenant să-l mai accentuăm, totuși trebuie să-l accentuăm! Chiar cât de mult posibil! Corpul nostru didactic are o pregătire psihologică și pedagogică cu totul insuficientă. Nu e de loc vina sa aceasta. Universitățile, prin activitatea lor organizare, pregătesc matematicieni, botaniști, geografi, istorici, literați, dar prea puțin profesori de matematică, geografie, literatură, etc. Pregătirea psihologică și pedagogică a corpului didactic e cu totul insuficientă. Lucrurile trebuie schimbate. Credința corpului didactic într-o capacitate intelectuală generală, și aceeași la un individ, ba chiar la toți indivizii, capacitatea de a se ocupa cu nespuse succes prin orice obiect, și credința într-o ușurată înțelegere a valorii educative a materiilor de învățământ, a considera și justa importanță a individualității native a școlărilor, sunt tot atâtea fapte, cari trebuie să dispară. Trebuie să facă loc tot mai mult în mentalitatea corpului nostru didactic o nouă concepție, corespunzătoare pe deplin atmosferei psihologice și pedagogice a vremii, pe care o trăim.

Bibliografie: C. Angelescu, Reforma învățământului secundar, Cartea nouă. București.

G. G. Antonescu, 1. Din problemele pedagogiei contemporane, Cartea Rom București.

G. G. Antonescu, 2. Cultură și educație, Cartea Rom. București.

G. Bogdan Duică, Discurs la Reforma învățământului secundar din 1928, Monitorul Oficial din Iunie 1928.

V. Bogrea 1. Pentru învățământul clasic. Memoriu redactat cu prilejul reformei generale a învățământului secundar din 1925, Revista generală a învățământului, 1925.

V. Bogrea, 2. Reflexii asupra anticlasicismului.

V. Bărbat, Exproprierea culturii, Extensiunea Universitară, 1928.

M. Eminescu, Învățământul clasic, Timpul, 1880.

Iordănescu T., Clasicismul ca bază a învățământului, Focșani.

E. Lovinescu, Învățământul clasic la noi, Revista generală a învățământului, 1905.

T. Maiorescu, Pentru ce limba latină este chiar în privința educației morale studiul fundamental în Gimnaziu, Anuarul Seminarului și Internatului din Iași pe anul școlar 1862—63.

N. Moiescu, Cultivarea minții cu ajutorul biologiei, Casa Școalelor, 1921.

Naum T. A., Despre utilitatea studiilor clasice, Iași Progresul, 1911.

E. Panaitescu, Cultură și educație, Cluj, Cartea Românească, 1928.

Papacostea, Cercetări pedagogice și sociale, București, Casa Școalelor, 1925.

Radu C., Clasicism și realism, Focșani.

E. Racoviță, Discurs la reforma generală a învățământului secundar din 1928, Monitorul Oficial din 1928, luna Iunie.

Fl. Ștefănescu Goangă, Discurs la reforma generală a învățământului secundar, din 1928, Monitorul Oficial, Iunie 1928.

I. Valaori, Ce datorim culturii greco-romane, Revista generală a învățăm. 1923.

Șt. Zeletin. Naționalizarea școalei, Cartea Vremii, București.

Șt. Zeletin. 2. Noui principii de reformă a învățământului.

Contribuțiuni la pedagogia românească.

Teodor Mariș,
profesor de pedagogie.

(Urmare)

1. a) Ce-i interesează pe băieții de 8 ani.

La întrebarea I: Care obiect de învățământ îți place mai mult și pentru ce?

Au răspuns 143 băieți, ceea ce reprezintă 97,94% din numărul băieților chestionați. Dintre aceștia 51 preferă *Cetirea*, motivând: 9 că e foloșitoare, 33 că e ușoară, iar 9 n'au motivat; 29 preferă *Aritmetica* și anume: 1 pentru că e ușoară, 4 că dezvoltă gândirea (judecata), 4 că e foloșitoare, 1 că e frumoasă, 2 că e grea, iar 6 n'au motivat; 24 preferă *Istoria*: 16 pentru că e frumoasă, 8 pentru că e interesantă; 8 preferă *Religia*: 4 pentru că

ne învața despre D-zeu, 1 pentru că e frumoasă, iar 3 nu motivează; 7 preferă *Geografia*: 1 pentru că o știe, 5 pentru că arată la hartă, iar 1 nu motivează; 6 preferă *Compunerea*: 4 pentru că este ușoară, 1 pentru că e folositoare, iar 1 nu motivează; 4 preferă *Lucrul manual*, pentru că e frumos; 4 băieți preferă *Memorizarea*, pentru că e ușoară; 3 preferă *Cântarea*, pentru că e ușoară, iar 1 n'a motivat; 3 băieți preferă *Desemnui*; 2 pentru că e ușor, iar 1 n'a motivat; 1 băiat preferă *Intuiția* și 1 *Gramatica* ambii fără motivare.

La întrebarea II: Care obiect de învățământ îți place mai puțin și nu-ți place de loc și pentru ce?

Au răspuns 130 băieți=89,04%. S'au pronunțat împotriva *Aritmeticii* 36, motivând: 20 că e grea, 4 că nu o știu, 3 că pretinde cugetare, iar 1 nu motivează; împotriva *Intuiției* 14, motivând: 6 că e grea, 2 că e mult, iar 6 n'au motivat; împotriva *Cetirilor* 16, motivând: 4 că nu pot urmări, 1 că e mult de învățat, 1 că nu știe românește, 1 că e urită, iar 9 n'au motivat; împotriva *Istoriei* 11 băieți: 6 pentru că e grea, 2 pentru că e mult, 1 pentru că nu o știe, iar 2 nu motivează; împotriva *Compunerii* 9, motivând: 2 că e grea, 2 că nu o știu, 4 că e urită, iar 1 n'a motivat; împotriva *Desemnului* 9 băieți: 4 pentru că e greu, 1 pentru că stă prea mult, 1 pentru că se tocește creionul, iar 3 n'au motivat; împotriva *Religiei* 6 băieți: 2 pentru că e prea multă (lecție), 2 pentru că e grea, 1 pentru că îl ceartă preotul, iar 1 n'a motivat; împotriva *Gramaticii* 6, pentru că e grea; împotriva *Cântului* 6, motivând: 4 că n'au glas, 2 că nu știu; împotriva *Gimnasticii* 2 băieți: 2 pentru că e grea, 1 pentru că se lovește, iar 1 n'a motivat.

La întrebarea III: Ce citești mai bucuros?

Au răspuns 111 băieți=77,54% și anume: 66 citesc bucuros povești, poezii, 8 ziare, 7 reviste, 6 lecturi istorice, 2 aritmetică și 1 glume.

La întrebarea IV: Cu ce îți place să te ocupi mai bucuros acasă?

Au răspuns 138 băieți=94,52%. Se joacă 15 băieți, merg la prăvălie 17, lucrează prin casă 14, îngrijesc vitele 13, lucrează în grădină 8, adună apă 8, cântă la pian 4, fac foaie 4, fac gimnastică 3, merg la plug 7, face băuturi 1, doarme 1. (Restul n'au dat răspunsuri precise).

La întrebarea V: Cu ce nu-ți place să te ocupi acasă?

Au răspuns 137 băieți=93,83%. Astfel: 22 băieți n'ar lucra prin casă, 17 n'ar merge la prăvălie, 14 n'ar lucra prin curte, 14 n'ar îngriji vitele, 11 n'ar aduce lemne, 9 n'ar învăța, 8 n'ar aduce apă, 8 n'ar face foc, 5 n'ar îngriji bucuros de frații mai mici, 5 n'ar lucra în grădină, 5 nu îi culcă ziua, 4 n'ar lucra la câmp, 1 nu mănâncă bucuros, 1 nu face bucuros lucru manual.

La întrebarea VI: Cu ce îți-ar plăcea să te ocupi mai bucuros acasă decât s'ar putea?

Au răspuns 135 băieți=92,46%. S'ar jucă 42 băieți, 34 ar învăța, 14 ar ocupa cu diferite meserii (ei le numesc), 11 s'ar ocupa cu îngrijirea telor, 8 cu lucrul în casă, 7 s'ar plimba, 7 ar lucra la câmp, 3 ar îngriji frații, 3 ar lucra în grădină, 2 s'ar ocupa cu negustoria, 1 cu cărăușia, ar mânca și 1 ar dormi.

La întrebarea VII: Cu ce îți place sau de-a ce îți place să te joci?

Au răspuns 145 băieți=99,31% și anume: cu mingea 39, cu altfel de ucării 17, de-a soldații 17, de-a mâța cu șoarecele 13, de-a caii 12, cu automobilul 9, de-a prinsele 6, cu căruțul 6, în nisip 3, cu sania 2, cu roata 2, de-a hoții doi, de-a baba oarbă 2, de-a ascunsele 2, billard 2, cu cuburi 1.

La întrebarea VIII: Ce ai vrea să fii?

Au răspuns 146 băieți=100%. Astfel: 28 meseriași, 19 ingineri, 15 ofițeri, 10 mecanici, 10 preoți, 8 învățători, 6 funcționari, 7 адвоаți, 4 șoferi, 5 agricultori, 4 comercianți, 3 măcelari, 2 fabricanți, 2 bărbieri, 2 birjari, 1 lucrător, 1 marinar, 1 aviator, 1 pictor, 2 soldați.

La întrebarea IX: Cu cine ai vrea să te asemeni și pentru ce?

Au răspuns 143 băieți=97,94%: 61 băieți cu tatăl lor, motivând: 28 că e bun, 6 că știe multe, 4 că e harnic, 3 că îi e drag, 2 pentru că nu-i bate, 2 pentru că e frumos, 1 pentru că e mare, 1 că i-a plăcut să învețe, 1 că e om de caracter, 14 n'au motivat; 39 cu mama: 28 pentru că e bună, 2 pentru că-l îngrijește, 2 pentru că-l frumoasă, 1 pentru că-l place, 1 pentru că-l miloasă, 5 n'au motivat; 16 cu conșcolarii (numindu-i): 8 pentru că sunt buni, 3 pentru că sunt cuminiți, 2 pentru că sunt grași, 2 pentru că sunt curățți, 1 nu motivează; 4 cu fratele: 1 pentru că-l ajută, 1 pentru că e ca el, 1 pentru că e bun, iar 1 nu motivează.

La întrebarea X Cu cine nu ai vrea să te asemeni și pentru ce?

Au răspuns 124 băieți=84,93%. 39 cu conșcolarii și anume: 18 pentru că sunt răi, 6 pentru că sunt murdari, 6 pentru că sunt leneși, 4 pentru că sunt proști, 2 pentru că sunt mici, 2 pentru că absentează dela școală, 1 pentru că injură (în toate cazurile băieții numesc pe acei conșcolari cu cari nu vor să se asemene); 18 nu vor să se asemene cu mama lor: 5 pentru că îi bate, 2 pentru că nu-i iubește, 1 pentru că are ochi albaștri, 1 pentru că e bolnavă, iar 9 nu motivează; 8 cu sora: 6 pentru că îi bate, 1 pentru că nu-i dă nimic și 1 pentru că e neagră; 10 cu fratele: 6 pentru că e rău, 4 pentru că-l bate; 2 cu vărul, pentru că fură; 13 cu oamenii răi, pentru că fac fapte rele: 5 cu bunică: 2 pentru că e bolnavă, 1 pentru că e bețivă, 2 n'au motivat; 3 cu bunicul: 1 pentru că e clevețitor, 1 pentru că e urât, 1 pentru că e bețiv; 4 cu unchiul: 3 pentru că e rău, 1 pentru că e urât; 10 cu

tata: 2 pentru că-l bate, 2 pentru că e urât, 1 pentru că e slab, iar 5 nu sunt motivat; 1 cu *măcelarul*, pentru că e slab; 1 cu *Stere C.* pentru că e urât; 1 cu *oamenii săraci*: 2 pentru că râd copiii de ei, 1 nu motivează; 3 cu *oamenii bețivi*: 2 pentru că-s răi, 1 nu motivează; 1 cu soldații, pentru că merg pe jos; 1 cu *dracul*, pentru că e cu coarne; 1 cu *muncitorii*, pentru că sunt răi; 2 cu *străinii*, pentru că sunt răi.

Constatări și precizări:

Cele mai plăcute materii de învățământ în ordinea de preferință sunt: Citirea, Istoria, Religia, Geografia, Lucrul manual, Memorizarea, Cântul; iar cele mai puțin preferate sunt tot în ordine de preferință: Compunerea, Desemnul, Intuiția, Gramatica și Gimnastica. Referitor la Aritmetică se constată același fenomen și la băieții de 7 ani, anume 24,65% n'au dispoziții pentru Aritmetică, iar 19,18% dintre subiecții anchetați au dispoziții pentru acest studiu.

Sfera lecturii s'a lărgit cu lecturi istorice și glume. Acestea sunt primele indicații în ce privește diferențierea gustului pentru citit.

Jocurile sunt plăcute, dar nu sunt destul de variate. Dintre profesii cele mai plăcute sunt: meseriile, ingineria, militanța, preoția și cariera didactică. Vor să se asemene mai mult cu părinții, cei mai mulți cu tata, pentru că îngrijește de ei. Dintre profesii care preferează tot ce este rău, leneș și alte vișii.

b) Ce le interesează pe fetele de 8 ani?

La întrebarea I: Care obiect de învățământ îți place mai mult și pentru ce?

Au răspuns 72 de fete = 79,12%, dintre care 35 preferă *Citirea*, motivând: 18 că e ușoară, 2 că e distractivă, 5 că e folositoare, iar 10 nu sunt motivat; 14 preferă *Aritmetica*, dintre care 4 pentru că e folositoare, 1 pentru că e frumoasă, iar 9 n'au motivat; 9 *Religia*: 6 pentru că ne învață despre Dumnezeu, iar 3 n'au motivat; 5 preferă *Memorizarea*: 2 pentru că e frumoasă, iar 3 n'au motivat; 5 *Istoria*, motivând 4 că ne învață trecutul lumii; 4 preferă *Intuiția*: 1 pentru că e ușoară, 2 pentru că e frumoasă, iar 1 n'a motivat; 4 preferă *Cântarea*, motivând numai 3 că e frumoasă; 1 preferă *Compunerea*: 1 pentru că e frumoasă, 2 nu motivează; 1 pentru *Lucrul manual*; 1 *Desemnul* și 1 *Geografia*, dar nu motivează.

La întrebarea II: Care obiect de învățământ îți place mai puțin și nu-ți place de loc și pentru ce?

Au răspuns 70 de fete = 76,92%. 36 s'au pronunțat: împotriva *meticei*, motivând: 18 că e grea, 8 că e obositoare, 10 n'au motivat: împotriva *Intuiției*, au motivat numai 3, că este grea; 5 împotriva *Istoriei*, motivând 1 singură, că e grea; 5 împotriva *Compunerii*, pentru că e grea, motivează 1; 5 împotriva *Geografiei*, dintre cari numai 3 motivează că e grea; 4 împotriva *Desemnului*, motivând 2 că nu pot desemna; 3 împotriva *Știrii*, motivează una singură că e grea; 2 împotriva *Gramaticii*; 1 împotriva *dansurilor*, pentru că nu le știe.

La întrebarea III: Ce citești mai bucuros?

Au răspuns 76 fete = 83,51%. 31 citesc povești, 25 poezii, 10 rugăciuni, 6 zăre, 3 reviste și 1 cartea ei de citire (manualul de școală).

La întrebarea IV: Cu ce îți place să te ocupi mai bucuros acasă?

Au răspuns 88 de fete = 96,70% și anume: 44 să păstreze curățenia, 15 cu lucrul manual, 13 cu pregătirea mâncărilor, 6 cu studiul, 5 cu grădinaritul, 2 cu gospodăria, 1 cu îngrijirea vitelor, 1 cu îngrijirea păsărilor și 1 să vândă în prăvălie.

La întrebarea V: Cu ce nu-ți place să te ocupi acasă?

Au răspuns 87 fete = 95,60%, astfel: 21 nu fac bucuros curățenia, 10 nu îngrijesc de păsări, 8 nu pregătesc bucuros mâncările, 8 jocurile, 5 nu fac bucuros cumpărături, 5 nu aduc lemne, 4 nu aduc apă, 4 nu fac lucrul manual, 4 nu lucrează la câmp, 4 gospodăria, 3 nu îngrijesc vitele, 3 nu îngrijesc bucuros de frați, 2 nu se ocupă bucuros cu grădinaritul, 2 cu studiul, 1 nu cară bucuros piatră, 1 nu face bucuros înghețată, 1 nu face focul și 1 nu se joacă cu păpușa.

La întrebarea VI: Cu ce ți-ar plăcea să te ocupi mai bucuros, dacă s'ar putea?

Au răspuns 78 fete = 85,71%, declarând: 17 că s'ar juca, 14 ar studia, 6 ar lucra prin casă, 6 ar coase, 6 ar face lucru de mână, 6 ar citi, 5 ar face curățenia, 4 s'ar juca cu păpușa, 3 ar lucra în grădină, 2 ar lucra la câmp, 2 ar juca tenis, 2 ar cânta la pian, 2 ar pregăti mâncări, 2 ar dansa și 1 ar toarce.

La întrebarea VII: Cu ce îți place sau de-a ce îți place să te joci?

Au răspuns toate fetele, 91 = 100%. 43 cu mîngea, 25 cu păpușa, 7 în cerc, 3 de-a prinsele, 2 de-a cali, 2 de-a mama, 2 de-a mîța cu șoareci, 2 de-a baba oarbă, 1 cu diferite jucării, 1 de-a căsuțele, 1 de-a școala, 1 ar juca hora și 1 domino.

La întrebarea VIII: Ce ai vrea să fii?

Au răspuns 88 fete = 96,70%. 29 învățătoare, 24 croitorese, 14 profesoare, 6 țărance, 3 funcționare, 2 gospodine, 2 directoare, 1 pianistă, 1

doctoriță, 1 modistă, 1 muncitoare în fabrică, 1 școlăriță, 1 avocat, 1 tăreață, 1 farmacistă.

La întrebarea IX: Cu cine vrei să te asemeni și pentru ce?

Au răspuns 79 fete = 86,81%. Vor să se asemeni: 46 cu mamă, 8 pentru că le îngrijește, 18 pentru că e bună, 8 pentru că e frumoasă, n'au motivat; 16 cu tatăl lor: 9 pentru că e bun, 2 pentru că le îngrijă, 5 nu motivează; 5 cu învățătoarea, pentru că este deșteaptă, motivează 5 cu conșcolărițele, dintre cari numai 4 au motivat, că învață și se poartă bine (aici fetele au numit pe acele conșcolărițe cu cari vor să se asemeneze); 5 cu mătușa fără să motiveze; 1 cu bunica, pentru că e bună; 1 cu mătușă, pentru că e mare.

La întrebarea X: Cu cine nu vrei să te asemeni și pentru ce?

Au răspuns 79 fete = 86,82%. Nu vor să se asemeni: 25 cu conșcolărițele rele și leneșe; 9 cu țiganii, motivând: 8 că sunt urâți, 1 că sunt hoști; 8 cu tata lor: 3 pentru că e rău, 3 pentru că e urât, iar 2 nu motivează; 6 cu unchiul lor: 1 pentru că e urât, 1 pentru că e rău, iar 4 nu motivează; 6 cu sora, dar numai 1 motivează, că e rea; 4 cu mama lor, dintre cari numai 2 motivează, că e rea; 3 cu muncitorii, pentru că sunt murdari; 3 cu meseriașii, din același motiv; 3 cu străinii pentru că sunt răi; 3 cu mamele lor, pentru că e rea; 3 cu dracul, 2 pentru că este duh rău, 1 nu motivează; 2 cu bunicul: 1 pentru că e rău, iar 1 nu motivează; 2 cu fratele, pentru că o bate, motivează 1; 1 cu Ungurii, pentru că sunt răi; 1 cu orbi pentru că i-e milă de ei.

Constatări și precizări: Și pentru fetele de 8 ani tot ceea ce este mai plăcută. Aceasta se explică prin conținutul variat al basmelor și legende, poezii și povestiri, cari captivează sufletul copilului. Mărturisesc prea puțin interes pentru natură (intuiția copilului) care n'au plăcerea de a o cunoaște. Tot asemenea dovedesc încă puțin interes și pentru Istoria neamului. Dexteritățile sunt aproape cu totul uitate. Ele lipsesc dintre obiectele cari să le placă și să atragă pe copii în genere spre a-și valorifica în mod liber puterile de creație, cum este la desene și la lucru manual, a și destinde corpul și a înlătura plictiseala prin gimnastică, a se recrea și a-și înălța sufletul prin cântare. Mai puțin citesc povești. Le plac însă și poeziile. Unele citesc și găciuni. Spiritul de imitație, cred mai mult, a trezit în unele plăcerea de a citi reviste și ziare. Dintre ocupațiile părinților cel mai mult se trag: păstrarea curățeniei, gătitul mâncărilor și aranjarea grădiniței.

Nu le plac lucrările cari aparțin bărbaților: tăierea și

cerea lemnelor în casă, aducerea apei și îngrijirea vitelor. Interesul pentru diferite ocupații este nestatornic. Mai mult interes prezintă pentru ele jocul, pe care în răspunsurile date îl confundă cu lucrul. Cele mai multe vor să fie învățătoare. Preferă și meseriile, iar unele viața dela țară, vor să fie, respective să rămână țărance. Mai mult vor să se asemene cu mama, apoi cu tata și apoi cu învățătoarea și conșcolărițele. Nu vor să se asemene cu conșcolărițele rele, cu bețivii, murdarii etc. Cu un cuvând fetele manifestă un viu interes față de tot ce este frumos și bun din mediul în care se află și au dispreț pentru ceea ce este rău și urât.

2. Variația interesului copiilor de 8 ani în cele mai proprii expresii și manifestări ale lui. (Vezi Școala Vremii an. II. Nr. 4 pag. 5.)

a) Variația interesului băieților și fetelor de 8 ani, față de materiile de învățământ. (Întrebarea I.)

Materia de învăț.	Preferința în %	
	Băieți	Fete
Religia	5,59	12,50
Citirea	36,15	48,61
Memorizare	2,79	6,95
Compunere	4,18	4,16
Intuiție	0,69	5,55
Istorie	16,77	6,95
Geografie	4,83	1,38
Aritmetică	20,18	19,44
Desemn	2,09	1,38
Lucru manual	2,79	1,38
Cânt	2,09	5,55
Gramatică	0,69	—

Tabela, care reprezintă, calculat în %, interesul mărturisit de copiii de 8 ani față de materiile de învățământ din cl. II. primară — aceasta corespunde la etatea de 8 ani — ne înfățișează 2 puncte pronunțate, spre cari merge paralel interesul celor două sexe și se oprește aproape la acelaș loc. Aceste puncte sunt al citirii și al aritmeticei. Cu alte cuvinte Citirea și Aritme-

tica ar fi la 8 ani materiile cele mai preferate de ambele sexe. Citirea în proporție de 36,15% la băieți și de 48,61% la fete, iar Aritmetica în proporție de 20,28% la băieți și 19,44% la fete.

Paralelismul acesta de interes către cele două materii, mică diferență, în ce privește punctul de oprire, ne arată că la 8 ani, începutul copilăriei a II-a, viața sufletească a celor două sexe nu se diferențiază.

Citirea cu basmele, legendele, poeziile, poveștile ei, a Cartea de citire cu chipuri, satisfac pe deplin și cu mult interes sufletele copiilor de ambele sexe; iar Aritmetica satisface pe unii și pe alții în măsura puterilor ce le au, dar cu același interes.

Socot afirmațiunea de sus justă, ceea ce însă nu înseamnă că nu există deosebiri de interes între cele două sexe la 8 ani. În proporția interesului manifest față de Citire și Aritmetică o considerăm ca o izbucnire din plin a expresiunii interesului și totuși pentru că este o izbucnire energică, cred că deosebire esențială între viața sufletească a celor două sexe la 8 ani nu există. Aceasta se confirmă și prin faptul, că Compunerea, care mai târziu face atâta deosebire între oameni, la acea tă etate este egală la cele două sexe.

Deosebire de interes între cele două sexe există la Istorie unde băieții sunt mai presus de fete, ei manifestând interes în proporție de 16,77%, iar fetele numai de 6,95%. Acest raport între băieți și fete devine caracteristic, menținându-se până la 19 ani, cu o singură excepție la 11 ani. Istoria la băieți este al III-lea punct culminant. La fete al III-lea punct culminant este Religia în proporție de 12,50% față de băieți, cari manifestă interes abia în proporție de 5,59%.

Față de muzică, reprezentată prin rimă, ritm și cadență, citarea poezioarelor memorizate, fetele sunt mai sensibile, de aceea la ele memorizarea formează al IV-lea punct culminant, intrându-le în proporție de 6,95%, până când băieții abia în proporție de 2,79%.

Puncte opuse, aproape cu aceeași diferență, arată, între cele două sexe, și interesul față de Intuiție și Geografie. Curios însă că deși aceste materii aparțin științelor reale, totuși interesul manifestat față de ele de către băieți și fete, este invers. Pe când la Intuiție fetele au proporție mai mare 5,55% față de băieți, cari abia reprezintă 0,69%, — la Geografie este invers.

băieții sunt în proporție mai mare, 4,83%, decât fetele, cari abia au 1,38%.

Față de dexterități este un desinteres paralel, cu mică diferență în favorul băieților. Excepție face Cântarea, față de care fetele manifestă interes în proporție de 5,55%, pe când băieții numai 2,09%.

b) *Variația interesului băieților și fetelor de 8 ani față de lectură. (produse literare) Intreb. III.*

Lectura (produsul literar)	Preferința în %	
	Băieți	Fete
Povești	59,40	46,94
Poezii	18,90	37,87
Ziare	7,20	9,09
Cărți sfinte	—	15,15
Reviste	6,30	4,54
Lectură istorică	5,40	—
Glume	0,90	—

La prima privire a acestei tabele vedem, că sfera interesului pentru lectură a băieților este cu ceva mai largă decât a fetelor. În cea mai mare măsură interesul se manifestă la ambele sexe pentru povești.

Față de poezii interesul fetelor este mult mai mare, — 37,87%, — decât al băieților, — 18,90%. Ziarele sunt cercetate aproape în proporție egală de către cele două sexe, băieții în proporție de 7,20%, iar fetele 9,04%.

Deosebire mare între interesul celor două sexe este în privința interesului manifestat față de cărțile sfinte, față de cari fetele manifestă interes în proporție de 15,15%, până când băieții la 8 ani nu manifestă nici un interes. Revistele sunt aproape la fel consultate.

La această etate (8 ani) deja întâlnim la băieți două genuri literare în plus față de etatea precedentă (7 ani): lectură istorică și glume.

c) *Variația interesului băieților și fetelor de 8 ani, față de preferitele lucrări ce ar săvârși acasă, dacă ar fi liberi. Intreb. VI.*

Școala Regală

Lucrarea	Preferința în %	
	Băieți	Fete
Lucrări de casă	5,52	7,69
Grădinărit	2,22	3,83
Lucrări la câmp	5,18	2,56
Comerț	1,48	—
Meserii	10,36	15,38
Gospodărie	—	6,51
Studiu	25,16	17,94
Îngrijirea vitelor	8,18	—
Plimbări	5,18	—
Îngrijirea fraților	2,22	—
Bucătărie	—	2,56
Pasivitate	0,74	—

Dintre cercurile de interes cunoscute până aci, acesta e sfera cea mai largă. La băieți ceva mai extinsă decât la fete. Două ramuri de ocupațiuni sunt mai mult îmbrățișate de ambele sexe: studiul și meseriile.

Pentru studiu sunt mai dispuși băieții decât fetele. Băieții mărturisesc pentru studiu interes în proporție de 25,16%, iar fetele 17,94%. Meseriile sunt mai preferate de fete, 15,38%, decât de băieți, 10,36%. Nefiind încă diferențiată viața sufletească a sexelor, nu observăm deosebiri de interes între cele două sexe la această specie a interesului. Interesul lor, față de chestiunile întrebării VI, merge paralel, cu mici deosebiri, la lucrările de casă, grădinărit, unde premerg fetele, și la lucrările de câmp (plugărit), unde premerg băieții. În afară de interesul comun manifestat față de lucrările amintite până aci, băieții se mai interesează și de comerț, dar slab, 1,48%, de îngrijirea vitelor, fraților mai mici și să dea ajutor pela bucătărie. Ultimele două feluri de lucrări dovedesc tocmai lipsa diferențierii vieții sexuale, fiind ele de natură de a fi îmbrățișate mai mult de băieți. Apoi băieții în proporție destul de apreciabilă s'ar plimba, în proporție de 0,74% mai bucuroși ar sta pasivi. La fete nu găsim interes față de aceste două însușiri lipsite de activitate. Aceasta ar forma deosebirea esențială a interesului celor două sexe și este de remarcat că până aci este în continuitate acest interes — față de pasivitate — întrucât l-am întâlnit și la 7 ani la băieți.

d) *Variația interesului băieților și fetelor de 8 ani față de jocuri și jucării. Întrebarea VII.*

Numele jocului	Preferința în %	
	Băieți	Fete
Cu mingea	26,56	47,25
„ alte jucării	21,81	1,10
De-a prinsele	4,10	3,20
„ cai	8,16	2,20
Cu păpușa	—	27,47
De-a soldații	11,56	—
„ baba oarba	1,36	2,20
În cerc	—	7,69
De-a mama	—	2,20
„ școala	—	1,10
„ mâța cu șoreci	8,84	—
În nisip	2,05	—

Jocul cu mingea, practicat atât de băieți cât și de fete la vârsta de 7 ani, este încă menținut, de fete în proporție de 47,25%, iar de băieți în proporție de 26,52%. Jocul cu păpușa specific pentru fete este tot bine apreciat; 27,47% îl preferă încă. Probabil din cauza că fetele sunt mult și plăcut ocupate cu mingea, ele nu preferă decât în foarte neînsemnată proporție - 1,10% - jocul cu alte jucării, pe care băieții îl preferă în proporție de 21,81%.

Jocul „de-a prinsele“, de-a care se joacă chiar împreună băieții cu fetele, este aproape la fel preferat. Băieții în proporție de 4,10%, iar fetele 3,20%. „De-a caii“ e joc caracteristic pentru băieți, cari îl practică în proporție de 8,16%. Știm însă că sunt și unele fete cari se joacă „de-a caii“. Aceasta reiese și din ancheta noastră. Fetele arată interes față de acest joc în proporție de 2,20%. Jocul „de-a soldații“ rămâne specific băieților în proporție de 11,56%. Fetele practică 3 feluri de jocuri — în afară de jocul cu păpușa, — față de cari băieții la această vârstă sunt streini, și anume jocul în cerc, de-a școala și de-a mama; iar băieții, în afară de jocul de-a soldații au și ei jocuri de cari

fetele nu se preocupă la 8 ani, anume jocul de-a mătă cu șoan și în nisip.

e) Variația interesului băieților și fetelor de 8 ani față de viitoarea lor profesiune. Intreb. VIII.

Profesiunea	Preferința în %	
	Băieți	Fete.
Doctor	—	1,13
Ofițer	10,20	—
Inginer	12,96	—
Comerciant	2,73	—
Preot	6,84	—
Învățător	5,47	32,94
Artist	0,68	—
Meseriaș	21,31	28,39
Profesor	—	15,90
Advocat	4,76	1,13
Agricult. Gops.	3,42	2,27
Țărană	—	6,81
Funcționar	4,10	3,40
Pianistă	—	1,13
Muncitoare	—	1,13
Cântăreață	—	1,13
Farmacistă	—	1,13
Mecanic	6,84	—
Șofer	2,73	—

Prima observare ce trebuie să ni-o facem în fața tabelului care ar schița grafic interesul mărturisit față de viitoarea lor profesiune a copiilor de 8 ani, este marele interes manifestat către fete față de profesiunea de învățătoare. Interesul lor este în proporție de 32,94%, mai mare decât față de ori care profesiune atât la fete cât și la băieți. Băieții încă vreau să devină învățători, dar numai în proporție de 5,47%. Băieții mărturisesc mai mare interes pentru meserii 21,31%, dar și aici sunt cu puțin întrucoți de fete, cari manifestă interes în proporție de 28,39%. Doctoria nu este profesiune preferată la 8 ani, de către băieți deloc nu, fetele o preferă doar în proporție foarte redusă, 1,13%. În afară de meserii, pentru băieți cea mai preferată profesiune este ingineria, în proporție de 12,96%, care la această vârstă

pentru fete nu prezintă nici un interes; tot așa și cariera militară, care este specifică băieților și față de care ei prezintă interes în proporție de 10,20%. Tot de un interes deosebit se bucură și cariera de profesor și tot din partea fetelor, în proporție de 15,90%, pecând băieții nu se interesează de loc de această profesiune. Spiritul de comerț e slab reprezentat la copiii județului nostru. Fetele nu prezintă deloc interes pentru comerț, iar băieții numai foarte puțini, 2,73%. Preoția, profesiune specifică băieților, este preferată de 6,84%. Arta este deja observată de băieți, dar interesul pentru ea este redus, 0,68%. Interesul față de profesiunile: avocat, agricultor și funcționar se manifestă paralel la cele două sexe. Diferință mai mare este la profesiunea de avocat; băieții o doresc în proporție de 4,76%, iar fetele de 1,13%. Fetele în proporție de 6,81% doresc să fie țărance.

Profesiuni specifice fiecărui sex sunt: pianistă, muncitoare, cântăreață, farmacistă, pentru fete; iar pentru băieți profesiunea de mecanic și de șofeur.

f) *Variația interesului băieților și fetelor de 8 ani față de idealul lor (personale cu cari vreau să se asemene). Întrebarea IX.*

Personale cu cari vor să se asemene	Preferința %	
	Băieți	Fete
Mama	27,27	47,19
Tata	42,63	20,24
Sora	1,40	1,26
Fratele	2,80	—
Conșcolari	11,12	6,32
Mătușa	—	6,32
Învățători, profesori	—	6,32
Bunică	—	1,26
Oameni virtuoși	1,40	—
Bogătaș	0,70	—
Poeți	0,70	—
Unchiu	2,80	—
Bărbați de stat	0,70	—

Cercul din care își aleg copiii de 8 ani idealul lor este ceva mai larg. Ei își aleg ideal și dintre persoanele cari au rol în societatea mai îndepărtată de mediul lor. Acest cerc a fost lărgit

parte în urma cunoștințelor lor câștigate prin lectură, parte în convorbirile la cari au asistat ca martori pasivi. În familie fac cari sunt invitați, fiindcă influențează mai mult asupra lor, tata și inama. Mama este idealizată mai mult de fete, în proporție de 47,19%, pe când de către băieți numai în proporție de 27,27%. Când e vorba de asemănare cu tata, raportul se schimbă. Aici băieții au proporție mai mare, 42,63%, iar fetele 20,27%. Membri din familie cu cari vor să se asemeze sunt: sora, surorile, mătușa, bunica și unchiul. Sora are influență slabă; numai 1,40% vor să se asemeze cu dânsa dintre băieți, iar dintre fete 1,26%. Cu fratele vor să se asemeze numai băieții, în proporție de 2,80%. Și tot numai ei vor să se asemeze și cu unchiul, în proporție de 2,80%. Cu mătușa și cu bunica vor să se asemeze numai fetele și anume cu mătușa în proporție de 6,32%, iar cu bunica în proporție de 1,26%. În afară de cercul familial, persoane cu cari vor să se asemeze copiii la 8 ani sunt: colegii școlari, cu cari băieții vor să se asemeze în proporție de 11,12% iar fetele 6,32%; învățătorii și profesorii, cu cari vor să se asemeze numai fetele, în proporție de 6,32%. Băieții deja au ieșit din rațiunile peste cercul persoanelor înconjurătoare. Ei vor să se asemeze cu poeți și cu bărbați de stat în proporție de 0,70%. Și numai băieții vor să se asemeze și cu oameni virtuoși (bucurari, harnici, evlavioși, curagioși etc) și cu bogătași. Primii idealizatori sunt cei din urmă materialisti.

(urmează).

Disciplina liberă în școala primară

Astăzi, mai mult decât oricând, educatorii au înțeles că trebuie să se ocupe de sufletul copilului și caută a desvoltă potențialul psihic ce se află în el.

Tinerele generații, ce ne sunt încredințate, trebuie să fie instruite și educate pentru rolurile ce le vor ocupa mai târziu în societate.

Fiecare tinde să ajungă mai bine, în mod natural. Toate aceste aspirațiuni sunt infiltrate de pe băncile școlii și-și urmează calea lor în tot timpul vieții. Dacă au fost bune îndrumările

le-am dat, elevii ne vor binecuvânta și își vor aduce cu drag aminte de școală; iar de nu, ne vor blestema, și pe bună dreptate, deoarece nu sunt ei vinovații, ci educatorii cari le-au dat îndrumări greșite.

Școala reprezintă societatea în mic. Dela ea așteaptă societatea mare oameni conștienți, productivi, oameni de caracter.

O mulțime de îndatoriri ne impune societatea, pe cari trebuie să le îndeplinim cu demnitate. În scopul acesta trebuie să avem grija de a forma caractere în școală.

Caracterul nu se poate forma decât atunci, când cineva se simte liber, are libertatea cugetării și acțiunii. În școală, pe lângă instrucție, se face și educație. Cunoștințele ce le dă școala, nu au o valoare educativă dacă nu trezesc și nu dezvoltă înclinările bune.

Educația se sprijină pe disciplină, care la rândul său e de două feluri: liberă și severă.

„Scriitoarea suedeză Ellen Key e o adeptă convinsă a educației libere. Adevărata cultură se dobândește, în majoritatea cazurilor, nu printr'un studiu impus și strict ordonat, ci printr'un studiu liber și variat.

Adversarii educației libere cred că pentru a realiza scopul suprem al educației se impun mijloace cu totul opuse celor recomandate de pedagogi ca Ellen Key. Paulsen cere: „supunere, obiceiu de a se stăpâni, activitate încordată și continuă, suveranitatea voinței raționale asupra simțurilor, pentru a înlătura triza morală prin care trece generația actuală”¹⁾.

Prin metoda constrângerii însă nu se poate forma caracterul, pentru că severitatea fără libertate duce la tocirea spiritelor, la mecanizare. Deasemeni și libertatea deplină duce la satisfacerea apiciilor.

Una dintre problemele timpului nostru este cunoașterea individualității elevului. Dacă noi ne-am servi în școală numai de disciplina severă, niciodată nu am ajunge a cunoaște sufletul lui. De frică, elevul ascunde înclinările sale, este lipsit de spontaneitate. Știm că pentru studierea individualității ne servim de observație și în al doilea rând de experiment.

Dacă se întrebuințează și astăzi, în mare măsură, disciplina severă, acei cari o practică nu-și cunosc rostul lor.

¹⁾ Din Problemele pedagog. moderne, G. G. Antonescu.

Aceste discipline: liberă și severă nu se exclud una alta, ci se completează.

„Această interpretare o găsim la Förster. Nu trebuie pretindem supunere oarbă, ci o supunere conștientă și voită.

Metoda veche, a școlii intelectualiste, scotea o mulțime de reguli morale abstracte și le impunea copiilor a le memora în forma aceasta, cu nimic nu s'a influențat în bine asupra educației morale a elevilor.

Progresul educației se asigură printr-o disciplină din convingere, liberă. O clasă se supune de bună voe unor reguli și le impune ea însăși; iar de căutăm să impunem noi reguli vor fi respinse pe simplul motiv că sunt impuse, chiar dacă sunt potrivii cu structura psihică a elevilor.

Să căutăm bazele fundamentale ale educației morale, acestea sunt: principiul binelui, frumosului, adevărului, și să le cultivăm cu ajutorul exemplilor.

Introducând disciplina liberă în școală, nu înseamnă renunța cu totul la ordinea ce trebuie să domniască; renunțăm numai la procedeele de până acum ce ne asigurau ordinea. Voim ordinea bazată pe disciplina liberă, pe sentimentul respectului și punderii elevilor, adică disciplina din convingere, în locul disciplinei severe.

Fiind călăuziți de roadele binefăcătoare ale acestei discipline am introdus-o la școala noastră de aplicație.

Școala își are recrutată populația din Colonia Bugeac și o mică parte din suburbia Aradului-Gaiu.

Din cercetările făcute cu ocazia studiului individualității am avut ocazia a cunoaște și starea familială a fiecărui elev. Dintr-o mai mare parte din părinții elevilor sunt lucrători în fabrici și sunt ocupați ziua întreagă, nu au vreme să se îngrijiască și de educația copiilor lor. Aceasta este lăsată la voia întâmplării. Fiind lipsiți cu totul de educație, elevii aveau o mulțime de deprinderi nefurau, mințiau, veneau la școală murdari și târziu, se băteau în drum. Distanța dela Colonia Bugeac și până la școală este de vreo 3 Km — pentru alții este și mai mare.

Toate străduințele depuse spre a înlătura aceste rele, calea poveștelor, au fost zadarnice. M'am sfătuit cu colegul T. Vicol, să încercăm disciplina liberă, la întreaga școală de aplicație.

1) Din Probl. pedag. moderne G. G. Antonescu.

Pentru a nu părea că impunem unele servicii, l-am rugat să ne ajute și primind, le-am încredințat la început acestea: să ude buretele, să deschidă ferestrele, să controleze temele.

Elevii, ce au avut aceste însărcinări, au fost luați în râs de colegii lor. Credeam, ca și mulți alții ce au încercat această disciplină și au lăsat-o, că celece scrie Dl Radu Petre în „Conducerea de sine a clasei” sunt din domeniul fantaziei, nu din al realității faptice; am pornit la lucru cu neîncredere.

În ziua de 3 Octomvrie 1930 am strâns elevii într'o clasă și le-am spus, că la alte școli elevii se conduc singuri. „Dacă voiți și voi să faceți ca aceia, să vă alegeți un comitet care să vă conducă.” Au primit cu multă bunăvoință de a alege membrii comitetului. Iată procesul verbal încheiat:

No. 1. Proces-verbal,

În ziua cu ocazia alegerii comitetului „Conducerea de sine” a școlii de aplicație. Noi, în ora ultimă, 12—1 a. m. ne-am adunat cu toți în sala claselor a III și a IV și am ales comitetul Conducerea de sine al școlii de aplicație. Prin majoritate de voturi, ridicarea mâinilor în sus, a fost ales președinte Borha D-trie, vice-președinte Tenczer Ioan cls. IV și doi secretari: Bodea Teodor și Rotaru Petru cls. IV.

Pentru serviciile ce trebuiesc făcute, comitetul a însărcinat pe diferiți elevi cu supravegherea curățeniei și aerisirii clasei, controlarea temelor, supravegherea în recreație, alegerea celor mai bune desene ș. a.

Tot aceștia să fie și membrii comitetului societății de lectură. Bibliotecarul societății a fost ales Felnean Cornel cls IV. Pentru judecarea neînțelegerilor și altor greșeli s'a constituit un comitet de 4 persoane: judecător Pop G. ajutat de trei membri.

Președinte (ss) *Borha D-trie*

Secretari: *Bodea Teodor*

V. președinte (ss) *Tenczer Ioan*

Rotaru Petru

La propunerea noastră, s'a fixat ținerea ședinței societății de lectură Vinerea după masă. A fost primită propunerea și ne-am despărțit de elevi cu bucurie. Ea ne-a fost pricinuită de interesul ce l-au arătat la alegerea comitetului. Cei ce au avut unele însărcinări, le îndeplineau cu multă conștiințiozitate. Elevii au început să fie mai atenți, se îngrijiau să aibă cărțile curate și să vie la școală cu lecțiile învățate.

În sfârșit, a venit și Vinerea! Elevii nu s'au mai dus acasă după terminarea lecțiilor. Așteptau și ei ora când să se întâlnească la ședința.

După masă, la ora 3 p. m. ne-am dus în clasă. La masa clasei se aflau membrii comitetului societății. Ne-am așezat pe scaun și am privit la desfășurarea programului. După termi-

narea ședinței, ne-am exprimat mulțumirile noastre și i-am curajat. Secretarul a și încheiat următorul proces-verbal:

No. 2. Proces-verbal.

În ziua de 9 Octomvrie 1930, ne-am adunat în sala de clasă a cls. a IV. Am executat acest program:

1. Părul	Cetire	Bodea T. da
2. Somnoroase păsărele	poezie	Pop G. da
3. Isprava lui Turului	Cetire	Rotariu P. da
4. Vulpea fără coadă	Cetire	Felnean C. da
5. Gică și musca	Cetire	Tenczer I. da
6. Toamna	poezie	Gomoi M. da
7. Primăvara	poezie	Balaj Ecat. da
8. Trăiască România-Mare	cântare	Ponta L. da
9. Căluțul meu	Cetire	Serban Fl. da
10. Mincinosul	Cetire	Șopron C. da
11. Regele țării noastre	Cetire	Macavei G. da

Di președinte, D. Borha spune: Ați știut destul de bine, dar nu chiar toți n'au respectat semnele de punctuație și au pus diferite vorbe de ale lor, alții întonat poeziile cum trebuie.

Președinte: (ss) D. Borha.

Secretari: (ss) T. Bodea.

V. președinte: (ss) I. Tenczer.

(ss) P. Rotaru.

Dela 9 Octomvrie regulat s'au ținut ședințele. Pe aceste ședințe se naște emulația și progresele sunt uimitoare. Micuții de cl. I. și a II. au căpătat un curaj deosebit. Să-i fi văzut erau de sfioși la început. Astăzi se întrec, cari să se înscrie pentru ședință. Este o plăcere să asști la o asemenea producție școlară.

La ședința din 6 Martie, 1931, am rămas surprinși de progresele făcute. Tenczer Ioan, care este v. președinte al societății, a vorbit liber timp de 17 minute. A arătat cum se face o compoziție. Spune el: „Mai întâiu se arată părțile frumoase ale lucrului, după aceea se arată și părțile slabe“. A arătat deosebirea dintre elevii ce au umblat la grădina de copii și cei ce n'au umblat. „Cei ce au umblat la grădina de copii știu mai bine. Unii copii nu pot înțelege lecțiile, fiindcă s'au stricat de minte când au fost mici. Părinții lor i-au silit să scrie atunci, când mintea lor nu pricepea“. A sfătuit pe elevi să se poarte la școală, pe stradă și acasă. Au fost de față elevii cls. a III. Șc. Norm. Vorbitorul a fost îndelung aplaudat.

Suntem în a șasea lună de când aplicăm disciplina liberă. Rezultatele sunt mulțumitoare din toate punctele de vedere:

vența regulată, progrese la învățătură, diferitele obiceiuri rele au pierit.

Ar fi mai trebuit să cultivăm sentimentul milei. Acesta nu l-am putut realiza, deoarece elevii noștri sunt foarte săraci. Exemplul l-am dat noi. Le-am cumpărat caiete, cărți, material pentru lucrul manual. I-am îndemnat, ca atunci când vor avea, să ajute pe cei ce n'au.

Încercați a aplică disciplina liberă în cls. Dv. și în scurt timp vă veți miră de rezultatele frumoase ce se obțin pe această cale.

Constatările elevilor asupra „Conducerii de sine” a școlii. (Compoziția și ortografia sunt ale elevilor).

„De când am făcut „Conducerea de sine a școlii” învățăm mai mult și suntem mai liberi, ne conducem noi singuri. Înainte, când n'am avut servicii, aduceam noroiu în clasă. Ne ștergeam la nas cu mâneca. Acum avem batiste curate. Noi, din toate acestea, am învățat multe lucruri folositoare.

(ss) Balaj Ștefan cls. IV.

„Din cls. I a și până acum, noi nu ne am dat seama cum am putea conduce o clasă. Dacă un copil ne făcea ceva, noi îl băteam. Tot așa era și în clasa doua; ne băteam, ne batjocoriam unul pe altul. În clasa III. nu eram mai buni. În clasa IV. ne-am mai cumișit, dar nu toți. Numai o parte din noi. Într-o zi cls. III. și a IV. ne-am pus în gând să alegem copii cari să se îngrijiască de ordinea dela școală și afară de școală. În ziua de 3. Oct. 1930 am făcut o alegere, în care am ales: președinte, vice-președinte, secretari. În fiecare Vineri, după masă, ținem ședință de lectură. Nouă această ședință ne folosește mult, ne învățăm să fim copii cuminiți. Și dacă a merge bine această societate de lectură, ne putem apuca și de alte lucruri mai grele”

(ss) Tenczer Ioan cls. IV.

„Acum vreo 6 luni, când nu aveam fiecare câte un serviciu și până ce nu am înființat societatea de lectură, eram mai răi. Când mergeam pe drum, sberam și juram pe cine întâlneam în cale. Ne băteam unul cu altul, scoteam și bricegele. Când ajungeam în sat, strigam de clocotă întreg satul. De când avem fiecare câte un serviciu, știm să ne purtăm mai bine. Dacă am vrea, am putea să ne purtăm și mai bine, după cum suntem de mari. Nu era zi ca să nu ne batem. Te mirai când ziai din ce s'a început bătaia.

Într-o zi, cls III și a IV ne-am pus în gând să nu mai facem fapte rele. 3 Oct. 1930, am înființat o societate de lectură. De când s'a înființat societatea de lectură, eu simt o mare bucurie. Am început să învăț cum trebuie și să recitez poezii. Ne-am mai civilizat puțin. Din ce în ce, societatea de lectură se ridică și acțiunile noastre rele scad.

(ss) Rolaru P.

„Am asistat la ședințele ținute de societatea de lectură a elevilor dela școala de aplicație de aici, unde se aplică „conducerea de sine a clasei” și m'au bucurat foarte mult rezultatele.

Elevii s'au deprins să vorbască în adunări, cu îndrăzneală, să se stăpânească întru câtva să fie mai preciși și se întrec în a desfășura cât mai multă activitate.

Pe zi ce trece, se fac mai ordonați, dând școlii un caracter de stat democratic în miniatură. Se vede un progres."

(ss) Riza Ilie cls. VI normală.

"Țin să relievez un caz concret de inițiativă, activitate, dragoste și devotație pe terenul școlar-educativ. Este cazul celor doi învățători M. Ionescu și T. Ionescu, de la Școala de Aplicație a Școlii Normale de Băieți din Arad Gai, cari, ca părinți suferinși ai micilor odrasle, au putut să ajungă la un rezultat, de puțină ajunși astăzi.

Este cazul înființării unei societăți de lectură, cu elevii din cele patru clase, societatea fiind făcută în cadrul principiului conducerii de sine a clasei.

Elevii, membrii societății, aranjându-și un program de muncă, au stabilit săptămânal și anume Vinerea, să țină câte o ședință. În cadrele ședințelor ținute până în prezent, s'a desfășurat un program la nivelul și posibilitățile lor de muncă. Ca unul ce am luat parte totdeauna la aceste ședințe, am rămas încărcat de rezultatul la care s'a ajuns. Am putut să fiu indiferent față de această încercare. Desigur că nu! Caut să-mi expun păreri și constatări ce le-am făcut.

La început elevii au arătat o sfiială, o lipsă de curaj, care proporțional cu mărul manifestărilor a dispărut. Atmosfera aceasta de mică comunitate, a avut o influență decisivă și binefăcătoare, asupra transformării elevilor din toate punctele de vedere. Disciplina, ordinea, au cucerit în majoritate sufletele elevilor. Spiritul de inițiativă, spiritul critic, favorizate și direcționate fiind în mod rațional, s'au dezvoltat în mod uimitor, fiind în deplin progres. Proporțional cu observațiile și regulile bune purtate date de către președintele și vice președintele societății, elevii din fiecare ședință, cei în cauză, au căutat îndreptarea la care s'a și ajuns. În aceasta în comun, exercită asupra membrilor mici, puternice influențe, cari simțiți și observă mai mult în viața socială de mai târziu. Frumoasă idee, este rezultatul ați câștigat cei ce ați dus la îndeplinire această încercare, de prea puțin încercată!

Încântat de rezultatele neașteptate la cari s'a ajuns, promit sincer promisiunile ei, de a-i urma întru toate și de a le duce opera și pe mai departe la un ideal succes."

(ss) Căbuz Achim, pedagog.

Arad, la 17 Martie 1931.

Mihail Ionescu

Inv. Școala de aplicație

Impotriva individualizării învățământului

În „Revista Școlii” din Botoșani, an. VIII No. 1—2, d. lordăchescu scrie un articol intitulat „Regionalismul Casei Școlare”, în care combate condițiile stabilite de această instituție pentru concursul abecedarului. Intrucât dl lordăchescu atinge

acest prilej o problemă de foarte mare importanță pentru școală — individualizarea învățământului, — credem necesar să arătăm pe de o parte concluziile la cari ajunge d-sa, iar de altă parte să cercetăm dacă aceste concluzii sunt întemeiate ori nu. Aceasta este problema pe care vom discuta-o în cele următoare, făcând abstracție de chestia abecedarului, a cărei discuție, în cazul prezent, nu intră în intențiunile noastre.

Iată ce spune dl Iordăchescu:

...Prin urmare, pentru bunul motiv că abecedarul trebuie să se întemeieze pe experiența personală a elevului, Casa școalelor a adoptat, cu inima ușoară, în principiu și în fapt, dezideratele acelor Români, cari fac propagandă (interesat sau desinteresat) pentru introducerea personalismului și regionalismului, în școala primară de stat. Și numai teama de cheltueli prea mari o împiedecă a nu tipări edițiuni separate pentru copiii de la câmp, munte, baltă; pentru cei de tip imaginativ vizual și pentru cei de tip imaginativ auditiv — cum cere d Nisipeanu — că, *doar așa e în Germania!*¹⁾

...Dar nedumerirea cea mare este următoarea:

Cum s'ar realiza, în practică, introducerea abecedarilor individualiste și regionaliste în școlile românești de stat?

A, dacă clasele ar fi omogene; dacă — prin absurd — s'ar interzice amestecul elevilor, de dragul abecedarilor regionale! Dar la noi copiii unei clase sunt foarte numeroși (după lege 60) și prin firea împrejurărilor amestecați.

Să ne închipuim clasa I-a dela o școală primară de stat din Banat (în Banat avem deja un abecedar *pur bănățian!*).

Din cei 60 copii, o parte sunt Români localnici; altă parte, feciori de funcționari veniți, unii din București, alții din Basarabia și Bucovina; unii dela Argeș, alții din Dobrogea; mai sunt o duzină de Unguri, câțiva Sași și Evrei.

Cum va împăca bietul învățător splendida teorie, cu practica? Ii va considera pe toți o apă, dându-le faimosul abecedar *pur bănățian*?

Dar în acest caz, domnii profesori de pedagogie vor protesta în foiletoane vehemente că nu se ține seamă de experiența personală a elevilor și cu drept cuvânt: Bucureștenii, Basarabenii, țuicarii de pe Argeș și pescarii din Dobrogea au alte *experiențe personale* și nu cunosc *graiul bănățian!*....

Iși poate imagina cineva haosul ce ar rezulta din aplicarea evanghelică a unor principii pedagogice trăsnite?...

...Dar, pentru Dumnezeu! Domnii profesori de pedagogie să se mai scoboare și la realitățile noastre!

Cine vrea să facă învățământ individualist,... cine găsește că copilul său e de tip imaginativ auditiv... etc, n'are decât să-și angajeze unul din nenumărații Pestalozzi, români sau minoritari, moderniști până în unghii, de cari avem destui, să-i facă abecedarul cel mai potrivit tipului psihologic al odraslei sale, care desigur, învățând alfabetul în astfel de condițiuni, va ieși neapărat un geniu!

Legea învățământului primar dă deplină libertate părinților în această privință

¹⁾ Sublinierile sunt ale dlui Iordăchescu.

În familie, sau în institute particulare speciale se pot face experiențe de trăsnite și extremiste, cu singura condiție, ca elevii-cobai, asupra cărora vor exercita aceste experiențe să răspundă satisfăcător la examenul de d. respectivă, obligator după lege¹⁾.

În școala primară de stat însă, nu e admisibil nici individualismul, regionalismul etnic, geografic, sau social. Mai întâiu, fiindcă nu se pot re în practică și apoi fiindcă nu cadrează cu interesele superioare de stat, cer o nivelare și o coordonare a aspirațiunilor, înlăturând tendinșele *ratiste și regionaliste*“.

Este clar. Dl. Iordăchescu, sub pretextul unității învățământului („unitatea este un cuvânt totdeauna plin de vrajă pentru mâni“ — spune dl. C. Rădulescu-Motru²⁾), este dușmanul neîmăcat al individualismului în școală. D-sa invocând „interesele superioare de stat“, vrea „o nivelare a aspirațiunilor“ prin învățământ, cu alte cuvinte vrea uniformizarea învățământului; iar acest scop cere „abecedarul unic“.

Totodată dl. Iordăchescu își exprimă, atât de răsunător, disprețul d-sale nemărginit față de „nenumărații Pestalozzi, români minoritari, moderniști până în unghii, de cari avem destul cari cer — „cum cere d. Nisipeanu“ — că, doar așa e în Germania!“ — metode de educație deosebite pentru diferite categorii de copii (tip imginativ, vizual, auditiv, etc).

Natural că nu vom apăra, față de dl. Iordăchescu, pe „moderniști“, sau mai bine-zis pe amatorii de modă pedagogică. Ne-o spune și dl. Profesor C. Rădulescu-Motru că „multe principii bune găsesc la noi o primire foarte simpatcă, întrucât e vorba de simpla lor afișare decorativă“³⁾. Cu alte cuvinte, dintre „Pestalozzi“ dlui Iordăchescu fac numai paradă cu principiile pedagogiei moderne, fără să le înțeleagă ori fără să fie convinși în mod sincer de valoarea lor științifică, ci numai pe truca să apară ca foarte avansați. Iar când e vorba de aplicarea practică a acestor principii, ori nu le aplică deloc, ori le aplică deandooasele. Aceasta s'a dovedit suficient prin experiența tocmai îndepărtată, când de pe toate buzele nu auziai altce decăt: „școală activă“ și iar „școală activă“, — noțiune pe care n'o înțelegeau 99% dintre cei ce îi pronunțau numele, într-

¹⁾ Cu alte cuvinte *singura condiție, după lege* și după părerea dlui Iordăchescu, ca copilul să fie făcut tobă de carte, indiferent dacă acest copil, cu bogăție de cunoștințe, întrucât poate răspunde la examenul oficial de clasă respectivă, când se va găsi în fața problemelor practice ce i-o pune înaintea viața, va sta năucit și nu va ști ce drum să apuce. Iar ne ierte dl. Iordăchescu, dacă îndrăznim să credem că aceasta nu se mai cheamă *educație*.

²⁾ Școala nouă și dușmanii ei, în Revista de Filozofie No. 1 a. 1930, pag. 1.

³⁾ Ibid. pag. 9.

socotiau că dacă au dat elevilor să facă morișcă de vânt, greblă și lopată, atunci au realizat integral principiul școlii active. Ei bine, acestor „Pestalozzi“ dl lordăchescu a avut dreptate să le spună ce le-a spus. Suntem și noi împotriva „fardului pedagogic“ — vorba dlui G. G. Antonescu, — precum și împotriva celor ce țin, cu orice preț, să maimuțăriască pe streini, fără să se întrebe dacă ni se potrivesc și nouă, ori nu, invențiile altora.

Dar n'are dreptate dl lordăchescu atunci, când condamnă în bloc pe toți „acei Români“ — inclusiv dl Nisipeanu, — cari se ocupă („interesat sau desinteresat“ — spune d-sa) cu problemele pedagogiei moderne și caută să utilizeze și la noi ultimele achiziții științifice în domeniul educației, cum este și principiul individualizării învățământului. Il asigurăm pe dl lordăchescu, că între cei mulți vizați și făcuți de către d-sa «toți o apă și-un pământ» sunt și câțiva Români — inclusiv dl Nisipeanu — conduși de gândul curat de a fi folositori Neamului. Și acești buni Români (să ne dea voie dl lordăchescu să-i considerăm cel puțin tot atât de buni patrioți cât este și d-sa) „fac propagandă pentru introducerea personalismului (adică a individualismului) în școala primară de stat“ nu pentru că „doar așa e în Germania“, ci pentru simplul motiv că tradiționalul plug de lemn al pedagogiei noastre, oricât ar fi el de românesc, ne-ar pune, **astăzi**, în condiții inferoare în lupta pentru traiu, față de alte neamuri (cari au constatat că plugul de fier — oricine l-o fi născocit — face treabă mai bună, în oricare sol, oricât de național); apoi pentru că de 2 ori face tot 4 și la noi, ca și în Germania, America, sau în oricare parte a lumii, precum și legile variației biologice — cu toate că au fost constatate și studiate de un Englez — sunt aceleași pretenșioni (nu numai în Anglia).

Cum ar vrea dl lordăchescu să încălțe cu aceeaș pereche de ghete pe toți elevii d-sale? Și dacă aceasta este o imposibilitate, cum ar fi posibilă o educație uniformă pentru toți copiii, atunci când ei sunt atât de diferiți ca înzestrare și structură filitească? Pe cât de necesară este croiala hainei după măsură, tot atât de necesară și de firească este și școala după măsură. Și nu numai la Nemți, Englezi, etc, ci la toate neamurile.

Și încă ceva. Pe cât de mare este greșala celor ce imită fără discernământ tot ce vine de peste hotare, tot atât de greșite sunt și cei ce se înțepenesc într'un conservatism rigid și fractar oricăror înoviri, pe cari le condamnă în întregime, tot

fără discernământ, numai pentru motivul că sunt pornite de către streini. Patriotismul, bine înțeles, nu poate fi o piedică din calea noastră să nu căutăm să profităm de experiența străinilor adaptând-o realităților noastre.

De altfel dl Iordăchescu însuși — contrazicându-se singur — recunoaște imposibilitatea educației uniforme, atunci când spune: „Cum va împacă bietul învățător splendida teorie, cu practica? *Îi va considera pe toți o apă* (sublinierea este a noastră).? În acest caz domnii profesori de pedagogie vor protesta în fața toane vehemente că nu se ține seamă de experiența personală a elevilor și cu drept cuvânt“ (sublinierea idem). Da, cu drept cuvânt, spunem și noi; dar aceasta înseamnă că educația este un velatoare, a dlui Iordăchescu, trebuie înlocuită cu cea individuală, listă întemeiată pe datele sigure ale experienței științifice.

Că la noi este încă imposibilă? Dar multe lucruri bune și la noi imposibile astăzi. Idealul spre care trebuie să tindem trebuie să fie acela de a încerca să le facem posibile de acum înainte. Dacă în Austria a fost posibilă reforma lui Göckel, care a dat astăzi rezultate atât de apreciate în lumea pedagogică, de ce n'ar fi posibilă și la noi o atare reformă de organizare școlară? De ce n'ar fi bine și chiar posibil ca — în limitele resurselor noastre financiare (cari, s'o spunem sincer, ar putea fi chiar mai bine decum sunt astăzi) — să ne grupăm și noi elevii nostri în clase omogene, educând la un loc pe cei apropiați și pe cei distanți? De ce ar trebui ca elevii nostri să fie mai puțin decât amestecați: idioții împreună cu deșteptii în aceeași clasă? Numai pentru că să putem constata, după fiecare lecție, că dinții nu ne-au înțeles deloc, pecând cei din urmă cască pe umerii de atâta explicație, care pentru ei era de prisos? Și pentru din cauza celor înapoiți să ținem în loc și pe cei deștepti? Ultima analiză numai pentru că să facem cât mai multă risipă de energie? Si atunci să ne spună dl Iordăchescu, de care este „absurditatea“?

Dar chiar în situația noastră de astăzi lucrul n'ar fi de tot imposibil. Avem multe școli nu numai urbane ci și rurale cu mai mulți învățători și cu clase duble. În aceste școli n'ar fi o imposibilitate să se grupeze elevii nu la întâmplare după nivelul lor intelectual, constituindu-se astfel clase omogene cel puțin clase cu elevi între cari deosebirile de nivel să nu fie prea mari. Atâta, evident, nu e destul, d

și acesta un pas însemnat spre individualizarea învățământului. Și dovada, că lucrul este posibil și la noi încă de pe acum, o avem în faptul că la școala primară de fete Nr. 17 din București s'a și făcut deja un început în această direcție¹⁾

Foloasele unei astfel de organizări școlare sunt foarte mari. De o parte se pot aplica programe și metode cât mai potrivite structurii sufletești a fiecărui grup, deci o mare apropiere de scopul adevărat al școalei: educația pe măsura individualității elevului. De altă parte s'a constatat experimental și în chip nedoielnic, că rendamentul muncii individuale este mult mai ridicat într'un grup omogen decât într'unul heterogen²⁾.

Afât elevii capacitați, cât și cei mediocri ori întârziați, lucrează mai mult și mai bine dacă sunt puși la lucru împreună cu cei de o seamă cu ei. Între cei foarte deosebiți emulația nu se poate produce: cel tare nu se teme de concurență, iar cel slab își pierde curajul chiar dela început³⁾.

Și atunci iată că nu este o „absurditate“, ci o necesitate imperioasă, naturală și rațională, selecționarea elevilor după nivelul lor intelectual și după aptitudini și formarea claselor omogene, nu „de dragul abecedarelor individualiste“, ci în interesul reușitei operei educative. Când vom fi pătrunși de acest adevăr, lucrul nu va mai fi imposibil nici la noi. Dar pentru aceasta ne trebuie o altă înțelegere a rostului școalei și a necesității organizării educației pe temeiuri științifice, raționale.

„Dar, pentru Dumnezeu! Domnii profesori de pedagogie să se mai scoboare și la realitățile noastre!“ — exclamă dl Iordăchescu. Dar, pentru Dzeu! — exclamăm și noi — dl Iordăchescu nu vede că tocmai această scoborîre la realitățile noastre o fac profesorii nostri de pedagogie și de psihologie, atunci când studiază individualitatea copilului — singura realitate de care trebuie să se țină seamă, la locul întâiu, în educație — și când caută să potrivească educația pe măsura acestei individualități?

Iată ce spune în privința aceasta dl C. Rădulescu-Motru, Prof. la Universitatea din București, a cărui autoritate didactică

¹⁾ Elisa Alexandrescu, Selecționarea elevilor în școala primară, București, 1930.

²⁾ Dr. Walther Moede, Experimentelle Massenpsychologie, Leipzig, H. Pöhl, 1920, citat de dl L. Rusu în cartea sa „Selecția copiilor dotați“, Cartea Românească S. A. Cluj, 1929, pag. 215.

³⁾ Liviu Rusu, Selecția copiilor dotați, pag. 216.

sperăm că nu va fi pusă la îndoială de către dl Iordăchescu „Cu o generație de copii, *crescută uniform*, (subliniem noi) având aceleași posibilități de muncă, nu se pot câștiga victorie pe terenul culturii, cum nici pe terenul industriei nu s'ar fi ajuns prea departe, dacă omul ar fi fost redus la energia mecanică întrebuințată de munca primitivă. Puterea școalei se măsoară după gradul în care s'a știut pune în valoare fiecare sămânță originalitate din sufletul copilului, și mai ales după gradul în care s'a știut îndruma fiecare suflet de copil la ocupațiunea care poate fi el mai productiv“¹⁾).

Sau dl C. Narly, Prof. la Universitatea din Cernăuți: „Tendința educației noi este individuală. Trebuie să cunoaștem sufletul cărui copil în parte, spre a-l putea conduce potrivit *individualității sale* (subliniem noi). Cu psihologia generală nu putem avea decât vagi șanse de reușită în conducerea sufletului individual“.

Mărturiile s'ar putea înmulți la infinit. Astăzi toată lumea pedagogică este de acord asupra acestui lucru. Pentru aceea oprim aici și credem că am dovedit în mod neîndoielnic neamălnicia concluziilor dlui Iordăchescu privind nivelarea și formizarea învățământului.

Constatăm și de astădată, ceea ce am mai constatat și în alte prilejuri, cât de greu pătrund la noi adevăruri atât de simple și de evidente, numai pentru motivul că sunt lucruri noi și necunoscute! Deunăzi un confrate declară pur și simplu de „fleacuri“ toate preocupările privitoare la studiul individualității și măsurarea inteligenței copiilor; o colegă făcea din psihologia experimentală un titlu de acuză la adresa dascălilor care se străduiesc în aceasta direcție; iar dl Iordăchescu califică individualismul și empirismul psihologic drept „principii pedagogice trăsnete“! Tradiționalismul nostru rutinar ne strânge ca într-o clește de fier și ne paralizează orice avânt de înnoiri folositoare. Și — să ne creadă toți adoratorii plugului de lemn — în lume aceasta nu suntem pe drumul cel bun.

I. Cădăreanu

¹⁾ Ibid pag. 2.

²⁾ Frend și educația, în Rev de Filosofie, an. 1930, Nr. 2 pag. 134.

Ceva despre manualele didactice.

Inițiativa luată de Ministerul Instrucțiunii de a se alcătui un abecedar bun, din părțile cele mai nemerite ale abecedarelor existente, constituie un pas spre o direcție nouă, direcție în care e mult de mers, dar spre care perspective frumoase ne atrag.

Concluzia scoasă din cercetarea abecedarelor se potrivește tuturor manualelor: *nu există nici un manual foarte bun și, în același timp, în fiecare manual este ceva ce n'ar trebui să lipsiască într'un manual foarte bun.* Nu există autor sau grup de autori care să fi putut găsi forma cea mai fericită de a trata toate subiectele ce trebuiesc cuprinse într'un manual, chiar în cazul manualelor în cari se tratează o singură materie; cu atât mai puțin în cazul cărților de citire, cari cuprind subiecte din mai multe materii. Și iarăși, fiecare autor sau grup de autori a găsit — pentru un număr mai mic sau mai mare de lecțiuni — forma cea mai fericită în care ar putea fi propuse copiilor.

Și, pe lângă numărul restrâns al autorilor, cari au avut curajul de a se manifesta, sunt mulți cari ar putea prezenta un număr mai mare de subiecte, tratate în modul cel mai fericit cu putință, dar cari nu s'au manifestat, fie pentru că numărul restrâns de subiecte nu le permitea alcătuirea unui manual complet — așa cum cere programa — fie pentru că s'au temut de riscurile materiale, legate de o asemenea manifestare.

Dacă s'ar face apel la experiența tuturor membrilor corpului didactic și s'ar manifesta cât mai mulți, tratând cât mai frumos un număr mai mic sau mai mare de subiecte și dacă aceste încercări ar fi adunate, despărțite pe materii, cercetate și selecționate, s'ar putea alcătui *o serie completă de lecțiuni*, cari să satisfacă programa analitică și în același timp să fie propuse copiilor în forma cea mai potrivită.

Aceste lecțiuni s'ar tipări de către Casa Școalelor; fiecare lecțiune ar fi tipărită deosebit.

Acest sistem, spre deosebire de sistemul manualelor, ar da posibilitate să se facă învățământul cât mai potrivit regiunii. Fiecare învățător, cu deplină experiență ar culege, din subiectele găsite ca bune și tipărite de Casa Școalelor, pe cele potrivite regiunii în care se găsește.

În acest chip numărul autorilor ar fi cu mult mai mare, interesul material al fiecăruia ar fi diminuat, deci lupta de autoritarism și de plasări manuale ar fi desființată.

Sistemul lecțiilor izolate ar deschide o luptă mai vie de trecere în a produce cât mai aproape de perfecțiune. O comisie ar semnală periodic acele producțiuni, cari întrec pe cele existente sau, cel puțin, le egalează, urmând ca școalele să le aibă în vedere.

Acest sistem al lecțiilor izolate permite întreținerea unei curiozități a școlarilor pentru lecțiile cari urmează zi de zi. Toate lecțiunile s'ar depozita în dulapuri și ar fi date elevilor pe măsura tratării lor de către învățător. Pe când manualul, odată înmânat în mâna copilului, e răsfoit o zi, două, o săptămână, o lună; ea în părțile lui mai suggestiv prezentate, apoi rămâne pentru restul anului o simplă greutate de purtat în ghiozdan.

Ar fi apoi culesse dela elevi, în dulapuri individuale, înscrisuri de contribuțiuni sugerate de învățător, sau de dreptul pornite de elev și menite să facă legătura logică specială între mintea elevului și noile idei.

La sfârșitul anului lecțiunile ar fi ordonate și legate de materii, sau pe bază de asociere la un loc, simbol al încheierii lor în minte.

Sistemul lecțiilor tratate izolat mai prezintă două avantaje: 1. Fiind admis ca același subiect să fie tratat în mai multe lecțiuni de diferiți autori, învățătorul e mai activ când își întocmește seria de lecțiuni. 2. Putându-se permite elevilor ca, pe lângă lecțiile recomandate de învățător, să cumpere și altele care corespund clasei în care se află și să vină singuri cu oarecare explicațiuni, se oferă copiilor teren de manifestare proprie de vederea a înclinațiilor, a preferințelor.

În fine ultimul și cel mai însemnat argument în favoarea sistemului despre care e vorba: în scurt timp va fi din ce în ce mai aleasă cea mai potrivită formă în care să fie propusă lecția în formă care e nevoie să fie unică în toată țara, pentru aceeași clasă.

Mai pot fi unice — exprimate într-o singură formă pe toată țara — adevărurile elementare, definițiile fundamentale diferite materii. Acestea, odată turnate în forma cea mai potrivită și propuse elevilor din toate unghiurile țării, ar forma un element cu care școala contribuie la unificarea felului de a gândi una din fețele *Unirii* adevărate a tuturor Românilor, unită de dorită și atât de scump plătită.

Pentru realizare, e nevoie de un ochiu curat, limpede vă-
ător, credincios destinelor neamului nostru și destul de sus pri-
itor ca să nu se lase influențat de interese inferioare. Ne tre-
ue un om, care, sacrificându-și preocupările sale favorite de
moment, ar câștiga o glorie nepieritoare, legându-și numele de
șezarea unei temelii trainice învățământului nostru.

Andrieu Păpureanu.

Încercări de orientare profesională.

Citind No. 3 a. c. al revistei „Școala Vremii“, mi-am pus
în gând să încerc și eu să studiez problema interesului, la elevii
școlii primare din comuna Minișel (jud. Arad), după cele 10
întrebări puse de dl profesor T. Mariș.

Elevii au fost cercetați individual. Am obținut dela vre-o 20
de elevi răspunsuri precise și sincere. Le socotesc sincere, întru-
cât ele corespund și părerii ce mi-o formasem eu despre acei elevi
după o observație de 8 luni. Cred că n'ar fi inutil să dau mai
jos câteva dintre răspunsurile cele mai caracteristice ale elevilor
cercetați de mine.

Mai înainte însă fie-mi îngăduite câteva observațiuni și con-
statări. Psihologia timpului fără îndoială este psihologia indivi-
dualistă. În natură nu există două lucruri sau două ființe la fel.
Pentru acest motiv pedagogia modernă caută să întemeieze edu-
cația pe rezultatele obținute de psihologia individualistă, care își
propune să studieze pe fiecare individ în parte, după înclinările
și aptitudinile lui, deosebite de cele ale tuturor celorlalți indivizi.
Și problema cea mai importantă ce se pune astăzi educației, este
problema *orientării profesionale*.

Omenimea și-a dat seama că propășirea ei este posibilă nu-
mai dacă fiecare individ va fi pus să îndeplinească acea funcțiune
socială, politică, culturală sau economică, pentru care el are vo-
cațiune nativă și în care poate produce cel mai mare rezultat.

Îmi aduc aminte, că abia împlinisem 10 ani când — termi-
nând 4 clase primare — mă rugam aproape plângând de tata să
mă dea la liceu. Este adevărat că eram printre cei mai buni elevi

ai școalei primare din comuna mea natală (rog să nu mi se coticască mărturisirea acestui fapt adevărat ca o lipsă de modestie), dar nu dragostea de carte eră mobilul cel mai puternic, mă îmboldia să stăruiesc atât de mult pe capul tatei să mă lăseze la liceu, ci... altceva. Ceeace mă ispitiă mai mult, eră mîna uniformă de liceu, cu capela cea frumoasă, a câtorva consăteni cari urmau atunci la liceu. Când mă întâlneau cu ei, nu mă că le sorbiam din ochi uniforma, dar rămâneam mut de așteptare auzind că ei mai învață acolo și două limbi străine: franceza și germana! Și ei, ștregarii, ca să mă încante și mai mult bolborosiau ceva franțuzește sau nemțește, pretinzând că ei deja — erau în cl. II — să vorbiască acele limbi.

Ei erau idolii visurilor mele!

Mi-aduc aminte că începusem și eu să bolborosesc vorburi neînțelese, străduindu-mă să vorbesc limbile pe cari le vorbii consătenii mei liceani.

Am intrat, mai târziu, și eu în liceu. Atunci am observat că trebuiesc multe sacrificii pentru a merita o uniformă de liceu. Sacrificii pe cari nu le prevăzusem, fiindcă pe mine mă preocupase un singur lucru: uniforma, iar nu persoana de sub uniformă. În sfârșit, situația materială a părinților mei nu mi-a îngăduit să pot urma liceul și așa a trebuit să mă mulțumesc cu mai puțin: am ajuns învățător. Sunt mulțumit și așa.

Acum, mă întreb eu, dacă tata eră om cu stare mai bogată și mă dădea să urmez *politehnica*, oare n'aș fi crezut eu, și poartă toată lumea împreună cu mine, că am fost născut anume pentru a fi inginer? Sau dacă ași fi urmat *dreptul*, n'aș fi spus ori că 'n cartea vieții mele eră scris să fiu magistrat ori avocat? Dacă ași fi învățat *croitoria*, eram încredințat că această profesie mi eră destinată dela începutul lumii. În sfârșit, dacă nu urma nici o școală secundară și nici nu învățam vreo meserie, poartă mă simțiam bine și la *coarnele plugului*.

Dar atunci cine mi-ar putea spune, *care eră vocațiunea mea adevărată, în care eu aș fi reușit mai bine decât în oricare altă*

Cum s'a întâmplat cu mine, așa se întâmplă la noi cu toți mai mulți, dacă nu cu toți: alegerea profesiei se face la întâmplare. Se dau diferite explicații relelor de cari suferă societatea noastră, căutându-se diferite cauze: politice, religioase, economice, etc, etc. Cauza adevărată a relei noastre organizații sociale însă este una singură: *individul nu este pus în locul*

este predestinat a-l ocupa în societate. Favorizați de împrejurări, unii se ridică la situații sociale pe cari nu le merită; în același timp, din pricina lipsei de mijloace materiale, multe individualități de valoare sunt condamnate să rămână veșnic anonime și neutilizate. Și de pierderea ce rezultă din acest fel de organizare — sau mai bine zis, de lipsă de organizare — socială se resimte Neamul nostru întreg. O națiune nu-și poate recruta, în cazul acesta, adevăratele sale energii creatoare, fără cari este imposibil progresul ei.

Fie-ne îngăduit să asemănăm societatea cu o mașină. Dacă această mașină își are toate piesele la locul pentru care au fost făcute, ea funcționează minunat. Dacă însă schimbi o piesă, fie cât de mică, dela locul ei, mașina ori își încetează funcționarea, ori funcționează—rău. Dacă deci o mașină nu poate merge bine numai din cauza unei singure piese, care nu e la locul ei, cum putem aștepta atunci ca societatea noastră, în care majoritatea membrilor ei nu sunt la locul lor, să prospereze și să țină pas cu celelalte neamuri?

Iată deci, că cerința imperioasă a veacului în care trăim, e ca fiecare individ să-și ocupe locul său în societate. În acest scop trebuie să orientăm pe fiecare individ pe drumul lui cel devărat de o parte, iar de altă parte pentru fiecare profesiune să facem o selecționare sistematică și pricepută.

Intrând în amănunte, credem necesare următoarele măsuri :

1. Să se dea și la noi mai multă atenție studiului copilului. În seminariile pedagogice să se lucreze fără preget pentru desoperirea mijloacelor, prin cari se va putea citi ca'ntr'o oglindă individualitatea fiecărui copil. Aceste mijloace să ni-se comunice nouă, mai puțin știutorilor, pentruca să le punem în practică în clasele noastre, contribuind astfel toți la opera de refacere națională.

Posedând aceste mijloace, la finele anului școlar, și mai ales la sfârșitul cursului primar, ne vom da seama ce perspective se deschid fiecăruia dintre elevii nostri.

Aceste constatări să le comunicăm fiecărui părinte în parte, președintelui și Revizoratului școlar, unde trebuie să se facă centralizarea tuturor observațiilor din județ.

Pe baza acestor constatări, o comisiune de specialiști, sub președinția profesorului de pedagogie dela școala normală din capitala județului, ar trage încheeri privitoare la psihologia co-

pilului din acest județ. S'ar putea face apoi gruparea pe regiuni la Directoratele Ministeriale, stabilindu-se psihologia fiecărei regiuni.

În sfârșit, centralizându-se în Capitală, la Ministerul Instrucțiunii, datele tuturor regiunilor, s'ar alcătui psihologia națiunii a Tării. Pe baza acestei psihologii s'ar întocmi pedagogia națională, care va reorganiza învățământul nostru pe baze științifice.

2. Învățământul să fie absolut gratuit, nu numai în cel primar, ci și în cel secundar și universitar, precum și în școlile cu caracter profesional. Deasemeni să li se facă toate înlesnirile și să li se dea ajutoare elevilor și ucenicilor săraci.

3. Orientarea profesională, conformă cu indicațiile oficiale, să fie obligatoare.

4. La școlile secundare să se țină un examen de admitere. Acesta să aibă rolul de verificator al constatărilor din școala primară. Și în cursul secundar să se observe de aproape individualitatea elevilor, corectându-se la vreme erorile și încheindu-le definitiv fișele individuale la finele ultimului an.

Poate că ar mai fi de spus și alte lucruri, dar n'avem intenția să dăm o programă completă. Ne mărginim la atât.

Această reorganizare școlară, urmată de o reorganizare socială în sensul de a pune pe fiecare individ la locul său, va realiza — credem — în sânul nației române *armonia*, care aduce după sine *progresul* în toate direcțiile. Și este în interesul oricărei națiuni, ca să progreseze. Cu atât mai mult în interesul națiunii române, rămasă în urmă, cu toate că e stăpân pe un pământ bogat sub toate raporturile.

Iată acum câteva rezultate ale anchetei ce am făcut-o la școala din Minișel, pe baza celor 10 întrebări stabilite de către dl profesor T. Mariș:

1. Eleva *Horga Ana*, cl. V, etatea 12:

Întrebarea I: „Care obiect de învățământ îți place mai mult și de ce?” Răspunsul: „*Îmi place istoria, pentru că să știu ce-au pățit străbunii noștri în timp de război și pace*”. (Observare: În adevăr de istorie se interesează mai mult)

Întreb. II: „Care obiect de învățământ îți place mai puțin sau deloc?” Răsp. „*Mai puțin îmi place citirea și aritmetica, iar gramatica nu-mi place deloc*”.

Întreb. III: „Ce citești mai bucuros, afară de cărțile tale de școală?” Răsp. „*Afară de cărțile mele de școală, eu citesc mai bucuros cărți de poezii și poezii*”.

Intr. IV: „Cu ce îți place să te ocupi mai bucuros acasă?” Răsp: *„Îmi place să țin casa curată”*. (Observ: După felul cum își îngrijește corpul și hainele, se cunoaște că-i place curățenia)

Intr. V: „Cu ce nu-ți place să te ocupi acasă?” Răsp: *„Nu-mi place să mă trimită la lăna la prăvălie”*.

Intr. VI: „Cu ce ți-ar plăcea să te ocupi mai bucuros, dacă s'ar putea?” Răsp: *„Îmi place mult să mă ocup cu învățătura.”* (Observ: Se interesează de învățătură.)

Intr. VII: „Cu ce sau de-a ce îți place să te joci?” *„Îmi place să mă joc de-a „mica pisicuță”*.

Intr. VIII: „Ce vrei să fii?” Răsp: *„Vreau să fiu poștăriță.”* (Observ: A rămas rece la orice altă profesiune.)

Intr. IX: „Cu cine vrei să te asemeni și pentru ce?” Răsp: *„Vreau să seamăn pe taica și pe mama, pentru că sunt părinții mei. Ei m'au crescut și m'au ferit de rele”*.

Intr. X: „Cu cine nu vrei să te asemeni și pentru ce?” Răsp: *„Nu vreau să seamăn pe cei cari nu au minte, pentru că ei umblă prin sate și nu dorm nici într-o casă, căci dorm pe drumuri. (!)*.

Indrumări: Bună pentru o școală profesională, ori chiar liceu sau școala normală.

*

2. Elevul *Brăț Onușu*, cl. V, etatea 11 ani:

La întrebarea I răspunde: *„Aritmetica, fiindcă atunci când vin de la mănăstire să nu uit socotelile. Istoria, pentru că să cunosc trecutul stămoșilor buni”*. (Observare: Arată tragere de inimă la aceste obiecte.)

La întreb. II: *„Higiiena îmi place mai puțin, fiindcă n'o prea pricep.*

La într. III: *„Povești, teatru, cărți sfinte.”* (Obs: Joacă bine teatru și are minunat talent de a reproduce cele citite.)

La într. IV: *„Să îngrijesc vitele, fiindcă ele îmi dau lapte”*. (Obs: Întărește utilul.)

La într. V: *„Să aduc apă iarna, fiindcă îmi îngheață mâinile de frig”*.

La într. VI: *„Cu tâmplăria, ca să fac mobile”*. (Obs: Am căutat să-l pitească cu tot felul de meserii și profesii, însă el a rămas la vocațiunea lui de la sală.)

La într. VII: *„Tâmplar”*.

La întreb. VIII: *„Cu mingea, ca să-mi întăresc corpul”*.

La întreb. IX: *„Cu tata, pentru că știe carte”*.

La întreb. X: *„Cu Iovu Mureșanu, cl. I, pentru că nu știe nimic”*.

Constatări: Acest elev, fiind unul dintre cei mai buni elevi din clasa sa, iar părinții săi având oarecare stare materială

— sunt comercianți — și dorind să-l dea la o școală secundă am căutat să-l găsesc vocațiunea. Când l-am întrebat: „Ce să fi?“, el mi-a răspuns hotărît: „Tâmplar“. Mărturisesc că mă așteptam la o atât de modestă dorință. L-am ispitit cu meserii: croitor, cismar, fierar, grădinar, morar, mecanic, etc. Am lăudat mașina croitorului, calapodul cismarului, barosul fierarului, uneltele grădinarului, etc, dar el mi-a răspuns cu zâmbet liniștit: „Cu toate acestea, d-le învățător, mie îmi place mai mult tejeaua, barda și fierăstrăul tâmplarului.“

Am lăudat apoi valoarea unui șir de profesioniști: Învățătorul luminează mintea elevilor; preotul face legătura între oameni și D-zeu, prin rugăciuni și sf. slujbe; inginerul scoate bogățiile noastre miniere din pământ, construiește mașini, etc; doctorul vindecă trupul nostru de boale; judecătorul împarte dreptate, etc. Cu același zâmbet liniștit îmi răspunde: „Sunt frumoase și utile lucrurile pe cari le face tâmplarul și totodată e plătit bine pentru ce le face“.

Văzând că persistă cu toată inima în hotărîrea lui, i-am zis: „Bine, băiete! Tâmplar să te faci! Tâmplăria este o meserie și meseria este brătară de aur!“

Indrumări: Am făcut cunoscută părinților dorința copilului lor și i-am îndemnat să-l dea ucenic la un tâmplar bisericesc.

3. Elevul Tudur Todor, cl. V, 11 ani:

I: „*Îmi place mai mult Istoria și Aritmetica. a) Îmi place Istoria pentru că în ea găsesc domniitorii cei mai de frunte ai țării noastre și luptele lor cu dușmanii. b) Îmi place și Aritmetica pentru că ea îmi luminează mintea și mă face să știu socotelile cele mai grele.*“ (Observare: Arată foarte puțin sărguinită și pricepere la aceste materii. Judecă cu înțelegere orice problemă.)

II: „ *Mai puțin îmi place Higiena, pentru că gândul nu-mi stă totdeauna în ea, dar tot de silă o învăț.*“

III: „*Cărți din bibliotecă, cu povești, cu poezii, cărți sfinte și științifice.*“ (Obs.: În fiecare Sâmbătă seara îmi cere cărți din bibliotecă, pe care le citește Duminică, iar Luni îmi spune bine cuprinsul.)

IV: „*Îmi place să stau la cai și să am grijă de casă.*“

V: „*Nu-mi place să dau la porci.*“

VI: „*Mie mi-ar plăcea să mă ocup cât mai mult cu învățătura, dar nu știu să lucrez la țară ca să pot trăi.*“ (Obs: Părinții îmi spun că el nu face nimic altceva înainte de a-și fi învățat lecțiile pe a doua zi. După aceea face orice și se joacă bucuros.)

VII: „*Imi place să mă joc „de-a porumbeii” și alte jocuri, pentruca să umble sângele și să nu stea în loc.*”

VIII: „*Vreau să fiu învățător.*” (Obs: Ar fi la locul lui.)

IX: „*Aș vrea să mă aseamăn cu oamenii cinstiți și cu oamenii cei buni, pentruca să fiu și eu cinstit de toți oamenii.*” (Obs. Ținta lui e moralitatea.)

X: „*Nu vreau să mă aseamăn cu tâlharii, cu ucigașii, adică cu oamenii cei răi.*”

Indrumări: Am sfătuit pe părinți să-l dea la școala normală.

*

4. Elevul *Horga Mitru*, cl. IV, de 12 ani.

I: „*Cântul, pentrucă e frumos. Lucrul manual, fiindcă învăț să fac multe lucruri, fie din lut, fie din lemn.*” (Obs: E foarte bun la cânt și lucrul manual.)

II: „*Religia, fiindcă d-l Părinte ne bate.*”

III: „*Teatru și povești, pentrucă imi plac.*” (Obs: Joacă bine teatru și e foarte hazliu și neastâmpărat.)

IV: „*Imi place să tai lemne, ca să-mi se întărească brațul mâinilor.*”

V: „*Nu-mi place să fac țevi mamei când țese.*”

VI: „*Imi place munca câmpului și cu vitele, dar mai mult cu tractorul pe care să-l conduc eu.*” (Obs: Pe cât se vede, își dă seamă de însemnătatea plugăriei raționale.)

VII: „*Imi place să mă joc de-a „uliul și porumbeii.”*”

VIII: „*Șofer la tractor.*”

IX: „*Cu tata, fiindcă știe lucră.*” (Obs: Idealul lui e hărnicia.)

X: „*Nu vreau să mă aseamăn cu mama, fiindcă ea nu știe carte aproape deloc.*”

Constatări: Elevii acestei școale își plasează dorințele privind viitoarea lor profesiune în funcție de mediu și de starea materială a părinților. Nu visează mult. Din parte-mi cred că acest elev ar putea ajunge, prin instruire, unul dintre cei mai buni artiști comici. Deasemeni se pare că posedă și înclinațiile unui bun agricultor.

Indrumări: Ținând seamă și de mediu și de posibilități, cred că indicația cea mai potrivită ar fi să urmeze o școală de agricultură, ori să facă practică la o fermă. În acest sens am și sfătuit pe părinții lui.

*

5. Elevul *Tudur Nicolae*, cl. IV, de 11 ani:

1: a) „Aritmetica, pentru a ști să socotesc în viață. b) Istoria, să cîne au fost strămoșii noștri și cum s'au luptat ei ca să ne lase Românie mare de azi.” (Obs: Arată tragere de inimă spre aceste obiecte.)

II: „Gramatica, fiindcă nu o pricep bine și n'am nici carte.”

III: „Povești și poezii.”

IV: „Să îngrijesc de vite.”

V: „Să aduc apă.”

VI: „Cu fierăria.” (Obs.: Nu s'a lăsat ispitit de nici o altă meserie.)

VII: „De-a uliul și porumbeli.”

VIII: „Fierar.”

IX: „Cu baciul Vichentie, pentru că-i om bun.” (Idealul: moralitatea.)

X: „Cu baciul Iosif Horga, fiindcă certându-se cu tatăl său, acesta l'agonit din casă și acum stă pe la oameni.”

Constatări: Ca și la elevul precedent. Copiii sătenilor tri sunt modești și resemnați, orientându-și dorințele după posibilități și după mediul în care trăiesc. Sunt încredințați că elev ar putea ocupa vreuna din profesiunile intelectuale, pe care le ocupă mulți numai datorită situației materiale, iar nu vocațiilor lor naturale. El însă nu vrea să fie decât fierar. Pentru ce nutriască iluzii ce nu se pot realiza? Este mult simț al realității și par'că o oarecare nuanță de tragic în răspunsurile acestor copii de săteni, cari trădeză o precoce înclinare spre serietate. Fără îndoială, multe elemente de valoare ale neamului nostru rămân îngropate pentru totdeauna în întunerecul satelor.

Indrumări: Ce puteam să le spun părinților altceva, pe lângă situația, decât să-l dea ucenic la un fierar?

*

6. Elevul Tudor Gheorghe, cl. IV, de 12 ani.

I: „Aritmetica. Știind să socotesc, nu voi fi înșelat de nimeni și voi fi mare.”

II: „Nu-mi place scrisul, fiindcă nu scriu frumos.” (Este adevărat, scrie de tot rău. Este și mic, dar se pare că a fost și neglijat în copilărie.)

III: „Rugăciuni și cărți din viața sfinților. Deasemenea mai citesc cunoscuți și poezii eroice.” (În fiecare zi citește „Epistola Marelui Domn”. O surioară a lui, de 5 ani, fiind bolnavă, el de multeori stătea la capul ei și citea rugăciuni.)

IV: „Să strâng bani.” (Îi plac comisiunile, însă numai în vederea câștigului. Banii adunați îi pune într'un mic portmoneu, având grijă să și căutând să-l înmulțească, fără să fie sgârșit când e vorba să-l cheltuiască de valoare pentru el.)

V: „Să aduc apă, fiindcă nu prea pot scoate, e greu olul și mă strosc pe cămașă“.

VI: „Să cumpăr lucruri mai lesne (mai ieftine) și să le vând mai scump, să câștig bani“.

VII: „Cu mingea“.

VIII: „Librar“ (Este adevărat că încontinuu vinde ch'puri, hârtii corate, hârtie subțire, plicuri, etc... primite ca dar sau după vreun comision.)

IX: „Cu mama, căci aș vrea să știu carte ca ea; dar n'aș vrea să fiu cum ea“.(?)

X: „Cu Horga Ioan, cl. II. Acestu vrând să smulgă fire de păr din gada unui cal, a fost lovit cu coplita peste obraz, așa că și azi l se vede umul“.

Constatări: Părinții încă confirmă preocuparea copilului de strânge bani, pe care însă îi păstrează numai pentru sine. Ei însă, bine înțeles, nu aprobă această tendință de separatism în anul familiei. Se tem că copilul nu le va da nici un ajutor la strănețe.

Indrumări: Am îndemnat părinții să-l dea ucenic la vreo meară, sau la altfel de prăvălie.

*

7. Elevul *Ilca Alexandru*, cl. IV, de 12 ani:

I: „Istoria, ca să știu cine au fost strămoșii nostri“.

II: „Lucrul manual îmi place mai puțin, fiindcă nu prea sunt meșter la lucru“.

III: „Lecții de istorie“ (Adecă lecturi istorice).

IV: „Să dau țig porci“.

V: „Să aduc apă“.

VI: „Mă-ar plăcea să învăț pe soldați cum să se lupte în războiu“.

VII: „Cu mingea de gumă“.

VIII: „Ofițer“.

IX: „Cu Mihai Viteazul, ca să fiu viteaz și iubit de popor ca el“.

X: „Naș vrea să mă aseamăn cu Eremia Golia, că a vândut pe Ioan răd cel Cumpănit, și nici cu George Basta, că a ucis prin mișelie pe Mihai Viteazul“.

Observații și constatări: Când explic lecțiile la istorie, îl serv cum mă privește țintă și deodată ochii i se roșesc și lăimează, de mândrie sau ură. Lecturile istorice le citește cu omie. Când l-am întrebat: „Ce vrei să fii?“ — mi-a răspuns ontan: „Ministru de războiu“. Și-a închipuit că ministrul este mandantul oștirilor în timp de războiu, dar după ce s'a dumi-

rit, s'a mulțumit să fie numai ofițer. Am observat de multă vreme că el este inițiatorul jocurilor rășboinice. Se despart în două echipe: Români și Huni. El este căpetenia Hunilor, Atila. Și așa i-a rămas porecla. Dar mai are o poreclă: Chisoski. Luând comanda asupra „Românilor“, el însuși s'a denumit: Chioski (pronunțând greșit numele fostului ministru de războiu: Chioski). Idolul inimii lui e Mihail Viteazul, iar dușmanii îi sunt Eroii: Golia și Basta.

Indrumări: Este indicat a fi militar sau profesor de istorie. Păcat că e sărac lipit pământului și orfan de tată! Dacă nu poate fi plasat, gratuit, în vreun liceu militar, voiu sfătui mama-sa ca să-l reangajeze în armată, după ce-și va fi făcut stagiul militar.

Iosif Maricea

DIN VIAȚA ȘCOLARĂ.

Casa de Credit a Corpului Didactic

Condițiile de traiu atât de grele astăzi pentru corpul didactic, atât de insuficient și atât de neregulat, sunt tot atâtea pricini care împiedică dascălul o situație de mizerie. Astăzi dascălul, în majoritatea cazurilor, nu numai că este constrâns la cele mai dureroase privațiuni, din cauza insuficienței salariului, — dar de multeori, neprimind la timp nici un salariu, cât îi este hotărât, este nevoit să plătească cele mai oneroase dobânzi pentru împrumuturi contractate în condiții de cămătărie uzurară; ba, ca o întâmplare să nu găsiască credit nici chiar în astfel de condiții.

Toate aceste împrejurări ar trebui să ne determine la pornirea unei acțiuni stăruitoare în scopul ameliorării situației noastre. Casa de Credit a Corpului Didactic, înființată tocmai în scopul ajutorării dascălilor, poate ușura foarte mult povara vieții dascălești, dacă întreg corpul didactic ar înțelege rostul și utilitatea acestei instituțiuni. Sporindu-se numărul membrilor ei, natural că și ajutoarele și împrumuturile ce se vor putea face pot fi mai mari și mai numeroase.

Dacă din regiunea noastră școlară s'ar înscrie un număr corespunzător de membri, în cazul acesta s'ar înființa la Timișoara o sucursală

agenții în fiecare capitală de județ), care ar prevedea necesitățile corpului didactic din regiunea noastră, evitându-se astfel cheltuielile și așteptările inerente cererilor de împrumuturi direct dela centrală.

Revizoratul școlar din Arad, din îndemnul d-lui inspector-șef Sabin Evtușan, ne roagă să facem în acest scop un apel — prin revista noastră — către învățătorimea din județul Arad. Cu plăcere dăm urmare acestei invitații și îndemnăm pe toți învățătorii să se grăbescă a se înscrie ca membri ai Casei de Credit a Corpului Didactic, înlesnind astfel reușita străduințelor d-lui inspector-șef de a organiza o sucursală pentru regiunea noastră și spre folosul nostru al tuturor.

Totodată atragem atențiunea învățătorilor și asupra apelului dat de Ministerul Instrucțiunii, Dir. Contab. sub Nr. 57310 an. 1929 și publicat în „Gazeta Oficială” din Timișoara Nr. 22 din a. 1929.

Cererile de înscriere se vor adresa Revizoratului școlar din Arad, de unde se pot obține și eventuale informațiuni.

Dela cercurile culturale.

Revizoratul școlar ne trimite o scrisoare a d-lui Căpitan Nicolae Barbu, căreia cu plăcere îi facem loc în revista noastră:

Arad, la 30. IV 1931.

Domnule Revizor Școlar,

În ziua de 26. IV. a. c. ora 15 fiind invitat de un director școlar, prieten, de a participa la o ședință didactică, ținută la școala Nr. 5 din Arad-Șega, am răspuns cu multă bunăvoință, dornic de altfel, de a asculta ce mă privește pe mine ca militar.

D-l director școlar Lupăș, președinte, în vorbirea ținută către participanți, în cuvinte bine alese a arătat rostul ședinței culturale. Între altele m'a amintit și pe mine ca vechi învățător și care, deși pe cariera militară, am înțeles să mă interesez de chestiunile didactice.

Plăcut atins de cuvintele D-lui Lupăș, țin să-l exprim mulțumirile mele prin Doamnia Voastră, ca unuia care a vorbit în numele instituției din care face parte.

Prin cuvântarea d-sale a scos în relief munca ce are a depune învățătorul pentru educația copiilor țării, care educație se termină cu încheierea serviciului militar. Nimic mai adevărat ca această constatare. Cu cât învățătorul și-a îndeplinit greaua dar frumoasa menire în educația elevilor de azi, cu atât mai ușor acei elevi, în serviciul militar, vor primi, în continuare, educația cetățeanului de mâine. Cum vedeți, Domnule Revizor, se

continuă opera învățătorului și la armată. Cu multă dragoste întâlnind mă
mea tuturor învățătorilor cu dragoste de muncă serioasă în serv
neamului.

De cele văzute la școala Nr. 5 am rămas foarte plăcut impresio
și-mi place a crede, că frații învățători cu dragoste vor merge și pe
departe pe această cale bună.

Primiți, vă rog, Domnule Revizor, asigurarea deosebitei mele stim

Căpitan Nicolae Barbu
din Cerc. Recr. Arad.

Căminele de ucenici.

D-l director al Căminului de ucenici din Calea Victoriei (Arad)
roagă să publicăm următorul apel către învățători:

Iubiți Colegi,

Știut este, că bună starea economică a unei țări, atârână și dela gra
de cultură și lăscușioță profesională a clasei de mijloc.

Industria Țării noastre încă n'a ajuns la gradul de dezvoltare, în rap
cu celelalte state. Și tocmai pentru că recrutarea meseriașilor de mână
e problemă grea, fiindcă avem cămineuri de ucenici, unde se asigură
pilor educație religioasă, morală, culturală și națională — apelez la
iubiți colegi, rugându-vă să faceți propagandă pentru înbrățșarea meseria

În Căminul Municipiului Arad, avem 10 locuri vacante pentru ucenici

Doritorii de a ocupa loc în cămin, să se adreseze Direcțiunii Că
nului Mun. Arad Calea Victoriei.

Arad la 25 Apriliei 1931.

L. Dublea
director.

T A B L O U L

candidaților din județul Arad, reușiți la examenul de
finitivat sesiunea Martie—Maiu, 1931, ținut la Școala No
mală de Băleți din Arad Gai.

1. Cârstea D. Nicolae	9,22	4. Bălă I. Marin	8,5
2. Necula Gheorghe	8,66	5. Bărbucean Gheorghe	8,5
3. Neicuș Ilie	8,55	6. Stancu Teodor	8,5

7. Gostian Alexandru	8,44	35. Cătana Ștefanla	7,50
8. Handra Gheorghe	8,33	36. Olariu Ana	7,44
9. Roșca Florea	8,27	37. Marian Hortensia	7,38
10. Popescu Mihail	8,22	38. Giurgiu Elena	7,38
11. Căzan Grigore	8,16	39. Văcariu Ilie	7,38
12. Zamfirescu Elena	8,16	40. Ludoșan Ioan	7,38
13. Crivăț Ioan	8,16	41. Drăgan D. Ioan	7,38
14. Filipescu Dumitru	8,05	42. Ponta Florica	7,38
15. Ungureanu D. Ioan	8,05	43. Filip Elena	7,33
16. Busuioc Dumitru	8,05	44. Tircuș Valeria	7,33
17. Rodeanu Maria	7,94	45. David Antoniu	7,33
18. Bozian Ștefan	7,88	46. Grapini Irina	7,33
19. Musca Iuliana	7,83	47. Locuștean Florea	7,22
20. Burticală Alexandru	7,72	48. Bugă Petru	7,16
21. Papp Delia	7,72	49. Jugu Ana	7,11
22. Zdrinca Demetra	7,71	50. Stoiu Vasile	7,11
23. Suciuc Felicia	7,66	51. Iakab Irma	7,11
24. Cismaș Elena	7,66	52. Sirca Lucreția	7,05
25. Gheran Mihail	7,66	53. Frătean Elisabeta	7,05
26. Ponta Sever	7,66	54. Vărtaci Cornelia	7,05
27. Demetrescu C. Ioan	7,61	55. Pop Ioan	7,00
28. Josan Cornelia	7,60	56. Paguba Aurelia	7,00
29. Munteanu Elvira	7,55	57. Brădean Aurelia	7,00
30. Tițirigă Aurelia	7,55	58. Siladi Maria	7,00
31. Burigan Sofia	7,55	59. Herețlu Viorica	7,00
32. Ardeoiu Ioan	7,55	60. Sinitean Romul	7,00
33. Suba Letiția	7,55	61. Popescu Anastasia	7,00
34. Gridan Ioan	7,50	62. Ionescu Dumitru	7,00

Cărți și reviste.

Marin Biciulescu și Ioan V. Tassu, *Cale greșită*, „Cartea Românească”, București, 1931. Prețul Lei 20.

O broșură scrisă în formă de nuvelă, arătând neajunsurile alegerii la împlinirea unei profesii nepotrivită cu înclinările individuale. Autorii broșurii vorbesc cu multă căldură și pricepere pentru o corectă orientare profesională în direcția aptitudinilor native. Stilul este viu și curgător, iar concluzia se desprinde cu claritate din lectura ușoară și distractivă a broșurii, care în

chipul acesta îndeplinește un rol de popularizare a unei idei ce pă-
foarte anevoe în mentalitatea părinților și educatorilor dela noi.

Cât privește forma, par'că am fi preferat celei literare, de nu
formă teoretică deductivă, poate mai adecuată fondului. Aceasta, firește
numai o părere individuală care nu detrage nimic din meritul didac-
lucrării, pe care de altfel o recomandăm cu toată căldura, în deosebi
premiilor școlare. Se poate comanda dela revista „Școala și Familia”
măine,“ București, Căsuța postală 316. În cazul acesta 6 buc. costau 10

Șt. Velovan, M. Florescu și I. Jianu. *Chestiuni metodice.*

I. Editura Scrisul Românesc, Craiova 30 Lei.

Lucrarea e destinată învățătorilor, având scopul de a da înd-
complete pentru predarea scris-cetitului și a celorlalte materii ajută

Se împarte în două părți: teorie și practică.

Partea teoretică arată principiile de cari trebuie să se călău-
învățătorul la predarea scris-cetitului.

Autorii înșiși constată, că se călăuzesc, în afară de teoria proprie
pre treptele formale, de principiu: „*Vorbirea, scrierea și citirea,*
drept de existență decât cu condiția să exprime idei“.

În baza celor susținute la partea teoretică, arată apoi, pas cu
cum trebuie să procedăm la predarea scris-cetitului, tratând practi-
tere mici.

Aceste lecții servesc ca tip pentru toată materia cuvintelor
arătând deodată cum trebuie deșteptat în elevi interesul pedagogic
celil și scris.

Mai cuprinde această carte și capitole ca: legătura dintre literile
și de tipar; literile mari și îndrumări pentru materia din partea a
abecedarului.

Considerând valoarea lucrării, o recomandăm atențiunii învățătorilor.

Gh. D. Mugur și V. Voiculescu. „Cartea misionarului”.

Scrisul Românesc, Craiova 1930. Prețul 100 lei.

Dedemult, vremea a pus și la noi problemele de cultură. Crea-
masselor populare la o viață socială mai conștient chibzuită, au perma-
zat preocupările de cultură. Necesitatea culturii, luminării masselor, totu-
a fost simțită, mai vârtos, de cărturari decât de însăși ele. Și iată

Satele noastre trăesc sub puternica stăpânire a instinctelor și
în orientarea traiului lor, numai de linia de direcție a simțurilor. În
nența acestor Demoni — instinctele și simțurile — cultura nu intră,
pildă, intră foamea, setea, iubirea, ura; deaceia cultura nu este chema-
de stăruilor, ca celelalte imperative organice.

Cultura este *numai* ceea ce deosebește pe om de dobitoc; ea are un singur și permanent obiectiv: sufletul.

Și noi, Românii, am avut o cultură a noastră țărănească, autohtonă, mărîlă zi cu zi de străbunii noștri. Ea înseamnă cuviință, omenie, blîndețe, ospetenie, îngăduință, evlavie, cîntece și balade, ȧesături cu migală de mâini țigerești!

Peste acest tezaur al sufletului nostru, a imigrat, întunecându-i strălucirea, o droaie de „modernisme“. S'a tulburat limpezimea ei, fiindcă s'a desocotit *specificul* nostru ca popor cu vădite înclinații de misticism orientat, ca mediu și împrejurări cosmice etc...

Războiul a înghițit în zarea-i fumurie pentru totdeauna, hotarele materiale, ce mai întăziau să despărțiască frații. Cu întregirea neamului, ne-au mai venit și o samă de minorități, uneori mai culte decăt noi.

Problema acum se subordonează unui cadru nou: „Dela unire la unitate; să se topiască și o strălucire nouă să capete aurul sufletesc al ȧurilor ȧării.

Și aici se simte puterea înfăptuitoare a misionarului. Câmpul lui de activitate este, mai ales, satul, această celulă regeneratoare a neamului.

Salul, în această lucrare, este amănunțit înfățișat din creștet și până'n tălpi. Căci „Satul e țara“. (p. 26).

Ferirea și apărarea lui contra tuturor invaziilor devastatoare; ridicarea, prin înfăptuiri energetice, din starea naturală la starea culturală; domolirea instinctelor ruinătoare, ajutarea în creștere a celor bune, trăsfigurându-le; — iată ce-și propune cartea, care se adresează cărturarilor satului.

Căci „misionar e omul care dincolo de sarcina retribuită duce în frenezia muncii și a sacrificiului armonie și lumină. Este omul cu sete de ideal, care se silește să ridice din starea latentă și să potențeze energia de muncă, de luptă și de creare a poporului“ (p. 31).

Oficierea misionarului începe acolo unde încetează să influențeze școala, ca să poată înlinde punte neclintită bisericii. Altarul lui este „Căminul Cultural“.

El, dincolo de hotarul școlii, străjuește cuceririle adolescentului din războiul lui dat, în școală, cu neștiința.

Ba — ceva mai mult — mărește în conținut și calitate — chiar — aceste cuceriri. „El vine să continue, social, școala“. (p. 50). Căci căminul este așezământul de zidire sufletească al sătenilor, și satului, care n'are asemenea așezământ, îi lipsește învățătorul și preotul.

„Căminul e creație de cultură pentru masse, o școală liberă a adulților, casa solidarității românești pentru tot ce ridică un om, un sat, o lume, o țară!“ (p. 56).

Intr'un minunat caleidoscop, în cele 500 și ceva de pagini ale cărții sunt expuse, cu o rară măiestrie, tot ce s'ar putea înfăptui de un mister convins în legătură cu propășirea satului din toate punctele de vedere.

Oricum, pe aceste vremuri de materialism, rămân paginile acestei cărți cele mai puternice îndemnuri și sugestii de muncă.

O recomand, slăruitor, colegilor.

I. P. Crișan

Revista generală a învățământului, Nr. 3 din Martie a. c. poartă că o conferință a dnei Elisa Alexandrescu, „*Desemnul în serviciul educației*“, din care pentru noulata principii pe cari se bazează reținem *toda de desemn* a Dnei Artus Perrelet profesoară de științele educației, Institutul universitar J. J. Rousseau, din Geneva.

Ideile de cari este condusă metoda Dnei Artus Perrelet sunt:

1. Ideia de a întrebuița formele geometrice simple în predarea desenului.

2. Ideia de înțeles spiritual pe care îl dă liniilor și conturilor.

Orice obiect, înainte de a fi desemnat trebuie să treacă cu conștiința noastră de noțiuni educative, de frumsețe și mister prin tot sufletul copilului. Pentru a-l înțelege și mai bine, îl va imita cu mâinile, îl va descrie cu cuvinte, îl va caracteriza cu o alitudine, iar după ce a reținut toate cunoștințele posibile, după ce l-a simplificat și clasat pentru a-l memora mai bine, copilul desemnează arătându-i proprietățile caracteristice.

Iată câteva exemple de lecțiuni luate din conferința menționată, care muresc teoria de bază a acestei metode:

„Pentru a da noțiunea de linie, se povestește copiilor basmul „*Noi și Lina*“, cum pădurarul avea doi copii, cum mama lor vitregă a cerut ca ei să-i ducă în pădure și să-i lase acolo, cum băiețelul, care auzise că pădurea e plină de pericole și-a luat petricile în buzunar, le-a risipit pe tot drumul, iar copiii au fost lăsați în pădure și cum după petricile copiii s'au întors la casă“. „După povestirea basmului copiii se joacă cu învățătorul de-a „*Noi și Lina*“. Ei sunt așezați în rând începând cu cei mai mari; celui mai mic se dau petricile. Cu învățătorul în cap, ei fac mai multe ocoluri prin pădure. Cel mic lasă din când în când câte o petricică și le spune: „*Să nu vă fie frică, am însemnat eu locul pe unde am trecut*“. După ce au ajuns în pădure, educatorul părăsește șirul și copii se întorc înapoi pe unde au venit.

După acest joc, urmează interpretarea istorioarei prin desen. Copiii reprezintă pe tablă pietrele lui Nicu printr'o serie de puncte, cari merg de la casă în pădure. În urmă unesc aceste puncte printr'o linie.

Predarea liniei curbe se face așa: Educatorul pune pe elev să descrie ceva în spate, destul de greu însă ca să rezulte o mică sforțare. Însta-

se va curba. Apoi copiii se mai salută și observă curba pe care o face corpul lor, etc.

Ceeace trebuie să rămână în sufletul copilului după desemnarea unui obiect, nu este un anume obiect de lemn sau metal, *ci legile generale cari au condus la creiarea lui*; de ex. la cuibul de pasere, nu cuibul de paie interesează, *ci ideia că natura întrebuințează linia curbă* (noțiune preliminară) pentru a poteja. Linia curbă mai reprezintă în afară de protecție și ideia de elasticitate, de grație, de încăpere, de conținere, de iubire, (prin îmbrățișare), de oboseală și tristețe.

Linia dreaptă înseamnă hotărâre. Iute și neclintită merge spre scop. Drumul său e sigur, lipsit de obstacole, deaceia se deprinde din ea o vie impresie de răceală, de asprime, de monotonie.

Linia verticală este linia existenței, a prezenței. Linia orizontală dă ideia de repaus. Din ea se desprinde aceea de moarte, de distrucție. Negațiunea este orizontală. Tot orizontala arată și calmul moral.

Educatorul trebuie să sugereze copilului toate aceste sentimente. Din istorioare apropiate trebuie să-l facă să ia atitudini de tristețe, de iubire etc.

Pentru a învăța pe copii culorile, se întrebuințează hârtiute transparente de diferite culori (cele fundamentale: roșu, galben și albastru). Dupăcum prin câteva linii putem reprezenta obiectele, tot astfel cu cele trei culori, putem crea o mare varietate de nuanțe, așezând hârtiutele una peste alta. Astfel copiii se introduc și în misterele compoziției culorilor.

Pentru a învăța pe copii să înțeleagă jocul umbrelor, se construiesc o serie de cercuri de hârtie colorată, dela alb la negru, trecând prin toate nuanțele de cenușiu. Copiii vor așeza aceste cercuri în gamă, începând cu culoarea cea mai deschisă. Așezând cercurile, copilul va vorbi: „Acum e zi, pe urmă soarele coboară, lumina se face mai mică, din ce în ce mai mică, mică de tot, acum e noapte“.

Fiind unul din principiile importante ale metodei Dnei Artus Perrelet, cuvântul să participe la acțiunea copilului ca un stimulent al acțiunii înșăși, copilul, când așează cercurile, va vorbi, și anume în părțile luminate va vorbi mai tare și vesel, iar în părțile întunecate mai încet și mai grav. Tot în acest sens cuvântul poate fi înlocuit cu muzica.

Aceasta este, firește în linii generale, metoda Dnei Perrelet. Prin ea desemnul devine o materie activă prin excelență, ceeace reese chiar și din definiția ce i se dă: „A desemna este a face o acțiune profundă: evoluția creionului pe hârtie este numai scopul văzut, dar secundar din punctul de vedere al educației“.

Prin această metodă, desemnul devine o materie intelectualistă, dupăcum iar definiția ne spune: „A desemna este a da mișcării valoarea sa intelectuală“.

Se pune întrebarea însă că devenind și desemnul o materie care conține în primul rând la înmulțirea cunoștințelor, nu vom ajunge iarăși la unitatea prea intelectualistă a învățământului?

Ceeace desemnul ne dă conform acestei metode, este fără îndoială o prețioasă contribuție la întregirea cunoștințelor noastre. N'am putea câștiga aceste cunoștințe în cadrul altei materii, geometrie, bunăoară, desemn să utilizăm numai, aceste contribuții, câștigate deja, reținând pe de altă parte desemn și pe mai departe, ca valoare educativă de primul rang, desigur și valoarea sentimentului estetic?

Aceste nedumeriri n'au scopul de a discuta sau tăgădui valoarea metodei Dnei Artus Perrelet; ele sunt reflexiile ce și le face ori care om care are în vedere de a părăsi un drum cunoscut și a pleca pe altul necunoscut. Această valoare însăși, *dar mai ales asupra aplicabilității* metodei se va putea discuta după mai multe încercări și experiențe, dupăcum și creiață a fost această metodă în urmă a nenumărate cercetări, meditații și experiențe, urmând timp de 30 de ani, cum ne spune Dna Elisa Alexandrescu.

Teodor Mar

INFORMAȚIUNI

☐ Rugăm pe cetitorii nostri cari își vor schimba domiciliul peste vară, să ne comunice adresa precisă unde doresc să le trimitem revista. Altfel vom trimite-o tot la adresa veche.

☐ Examenul de capacitate pentru învățători și învățătoare (absolvenți fără diplomă ai școlii normale și învățători ajunși) se va ține anul acesta în Arad.

☐ A apărut lucrarea d-lui Traian Belcescu, institutor în Focșani, „Înfăptuiri în Domeniul Școlii Active, schițe de învățământ după propria activitate personală a copilului.” Un volum de 244 pagini, prețul 1 Leu. Se poate comanda dela „Cultura Românească” S. A. R. București, Pitagora, 16—18.

☐ Dl profesor D. Simea din Carei, anunță tipărirea unui album de lucrări muzicale (pentru vioară sau mandolină) ale doamnelor Simea și Simeș, gerl de dansuri populare și naționale. Prețul albumului este 100 Lei. Adresa se va adresa autorului.

☐ Pentru concursul, moral și material, ce ni s'a dat cu atâta

înțată cu prilejul încercărilor de măsurare a inteligenței copiilor dela școale din Arad, aducem cele mai călduroase mulțumiri: Revizoratului școlar; d-lor E. Spinanțlu, A. Păpureanu și T. Vicol — ca examinatori; d-nei directoroare Livia Gașpar, d-lor directori S. Albu, I. Lucuța, I. Florea, T. Pigli, corpului didactic dela școalele primare No. 1, 2, 3, 4, 5, 7 și grăd. de copii No. 4, 7, 8 și 9, precum și dlui director L. Stoici din Mureșel. De asemenea mulțumim tuturor celor ce urmăresc cu atenție și simpatie încercările inițiate din partea revistei noastre în această direcție.

□ Școalele cari au nevoie de imprimate pentru examenul de absolvire cursului primar (cl. VII), să se adreseze direcțiunii școlii primare No. 22. din Arad str. Oltuz.

Abonamente achitate: Dl inspector general pens. S. Spulbereanu, Craiova, 200 Lei; dl inspector școlar pens. Iosif Moldovan, Arad, 250 Lei; Nicolae Ima, Pecica, 100 Lei; Lucreția Codău, Arad, 100 Lei; Speranța Ekele, Arad, 100 Lei; Margareta Ambrus, Arad, 100 Lei; Grigorie Fărcașlu, Arad, 50 Lei; Constantin Trifu, Arad, 100 Lei; Letiția Ștefu, Arad, 100 Lei; Adonia Putici, Arad, 100 Lei; Veturia Vula, Arad, 100 Lei; Ioan Rațlu, Arad, 100 Lei; Trăilă Pigli, Arad, 100 Lei; Aurora Lusânszki, Arad, 100 Lei; Valeria Mara, Arad, 100 Lei; Elena Stoicu, Arad, 100 Lei; Elisaveta Halmaș, Arad, 100 Lei; Ecaterina Purgea, Arad, 100 Lei; Silvia Badescu, Arad, 100 Lei; Petru Cociu, Arad, 150 Lei; Școala primară No. 11 Arad, 250 Lei; Petru Roșu, Ineu, 100 Lei; Ilie Voștinar, Ineu, 100 Lei; Pavel Palfy, Ineu, 100 Lei; Sofia Burigan, Ineu, 100 Lei; Sofia Ileana Crainic, Ineu, 100 Lei; Ioan Șandor, Șicula, 100 Lei; Ioan Toconită, Mocrea, 100 Lei; Gheorghe Iancu, Gurba, 100 Lei; Ana Vărlan, Arad, 150 Lei; Emilia Tonesz, Arad, 50 Lei; Zelma Hoffmann, Arad, 150 Lei; Maria Blró, Arad, 150 Lei; Iolanda Lusânszki, Arad, 150 Lei; Cornelia Halalal, Arad, 150 Lei; Veturia Paguba, Arad, 150 Lei; Gizela Szántó, Arad, 150 Lei; Ioan Iancu, Almaș, 200 Lei; Iuliu Borlea, Sâmbăteni, 50 Lei; Efrem Țigu, Dorobanți, 100 Lei; Ilie Vărlan, Macea, 150 Lei; Iosif Stolan, Temeșești, 100 Lei; Dimitrie Clobota, Mălăcești, 100 Lei; Vasile Stoiu, Micălăcești, 100 Lei; Ștefania Constantinescu, Mălăcești, 100 Lei; Maria Rodeanu, Micălăcești, 100 Lei; Gheorghe Nini, Micălăcești, 100 Lei; Traian Givulescu, Arad, 50 Lei; Serena Patkó, Arad, 50 Lei; Iuliana Téger, Arad, 50 Lei; Elisaveta Balla, Arad, 50 Lei; Ida Posta, Arad, 50 Lei; Cornelia Boțco, Arad, 50 Lei; Paulina Mihut, Arad, 100 Lei; Elisaveta Györgyösi, Arad, 100 Lei; Andrei Păpureanu, Arad, 100 Lei; George Pop, Arad, 100 Lei; Irma Blró, Arad, 100 Lei; Ioan Florea, Arad, 100 Lei; Valeria Chirici, Arad, 100 Lei; Aurelia Țițirigă, Arad, 100 Lei; Traian Iancu, Clăra, 100 Lei; Petru Zoșlu, Arad, 150 Lei; Ana Földes, Arad, 100 Lei; Desideriu Groszmann, Arad, 100 Lei; Ioan C. Demetrescu, Gura

văii, 250 Lei; Romul Ponta, Șepreș, 100 Lei; Teodor Vicol, Arad, 100 Lei; Iosif Mariescu, Minișel, 150 Lei; Teodor Mariș, Arad, 100 Lei; Adam, Lupești, 50 Lei; Elena Zamfirescu, Arad, 100 Lei; George Seliște, 100 Lei; Margareta Zima, Arad, 100 Lei; Ladislau Szarka, 100 Lei.

Abonații în restanță cu plata abonamentului sunt rugați să ne trimită abonamentul, căci altfel mai putem continua tipărirea revistei.

*

Poșta redacției. Dlui *I. Mariescu, Minișel*: Poezii nu publicăm, miteți-le revistei „Catedra” la Galați, care publică material pentru școlare și naționale.

COMUNICĂRI OFICIALE.

Rev. șc. Arad Nr. 2358/929 Ministerul Instr. cu ord. Nr. 66108/1931 a stabilit taxele examenelor particulare, pentru elevii pregătiți în familie, după cum urmează:

În capitale de județ Lei 800, în comune rurale Lei 500 de câte o clasă. Pentru 2 sau mai multe clase (examen contras), taxele se dublează.

Taxele, conform art. 160 din Reg. leg. învățământului particular se repartizează astfel:

1) 35% Casei de credit a corpului did. București; 2) 15% comitetului respectiv unde se ține examenul; 3) 20% Președintelui de examen. 4) 10% zoratului școlar; 5) iar restul de 47% între membrii comisiei examinătoare.

Rev. șc. Arad Nr. ad. 1551/1931. Atragem atențiunea tuturor directorilor școlilor și învățătorilor, că deodată cu încheierea anului școlar ce se apropie, încheie și întregiască cu cea mai mare exactitate toate registrele școlare: cartele matricole etc.

Fiecare școală ne va înainta la timpul său situația școlară obicinuită. Trebuie să ținem din cursul anului școlar a elevilor, precum și toate datele școlare ca și noi la rândul nostru să putem face darea de seamă a rezultatelor peșterii școlare.

Suntem în așteptarea înprimatelor de recensământ dela Minister, pe care le vom distribui fie cărei comune, urmând să se facă lucrările cu exactitate, înaintea primăriei lor.

Tabloul rezumativ ni se va înainta fără întârziere, ca să putem face la timp centralizarea pe județul întreg.

Min. Instr. Dir. Inv. Particular Nr. 54491/1931. În conformitate cu art. 145 din Regulamentul legii învățământului particular sunt a se face scutiri de taxele prezente la art. 144 al a celui regulament orfanilor de războiu, cari în baza art. 49 al Legii I. O. V. au un drept legal la scutirea de taxe.

Min Instr. Nr. 64307/1931 (ordin telegrafic). Dela 15 Maiu a. c. timpul se socotește cu o oră înapoi, iar orarul școlar va începe la ora șapte.

Min. Instr. Dir. Inv. Primar Nr. 48807/1931 D-na Zoe Boerescu, conducătoare înaintată gr. I., dela grădina de copii Nr. 4 din Str. Ecoului Nr. 2 București, este delegată ca inspectoră la grădinile de copii, pe ziua de 1 Aprilie 1931.

Min Instr. Dir. Inv. Primar Nr. 63862/1931. În mai multe regiuni din țară a apărut o invazie de cărăbuși cunoscuți și sub numele de găinușe (*melolontha*). Cum această specie de cărăbuși este una din cele mai vătămătoare culturilor, nu numai sub forma de gândac, dar mai ales sub forma de viermi albi, este cât mai indispensabil să se organizeze cât mai urgent lupta de distrugere contra acestui dușman. Strângerea și distrugerea gândacilor, dimineța când încă amușiți de răcoarea nopții, stau agățați de ramurile arborilor, și prin scuturare cad cu multă ușurință, este mijlocul cel mai recomandabil în momentul de față. Învățătorii să dea tot concursul la distrugerea acestor insecte, cu ajutorul copiilor de școală.

*

Min. Instr. Dir. gen. a inv. primar No. 69601/1931. Se aprobă a se da ca premiu școlarilor silitori cartea „Povestea Vulpoiului Șiret” de Goethe, în versiune românească de E. Boureanu. Prețul 60 Lei. Se poate comanda dela autor, București str. Brezoianu 23.

81

Teodor Mariş profesor
Str. Basarab Vodă 22 Arad-Şega

